

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XI.

Ljubljana, 16. novembra 1933.

Štev. 46. (526)

Danes:

HOLANDSKA:
dežela reda, solidnosti, mira... in vodá

(Gl. str. 9)

 Iz grožnje govori zmerom nemir.
Kdor se zaveda svoje moči, ne
grozi.

 Niccolò Machiavelli.
italijanski državnik in zgodovinar
(1469—1527)

»DRUŽINSKI TEDNIK«

 zhaia ob četrtih Uredništvo in
uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta
št. 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon
št. 33-32. Račun poštne hran. v Ljubljani
št. 15.393. Rokopisov ne vračamo,
nefrankirani dopisov ne sprejemamo. Za
odgovor je treba priložiti za 3 dni znamk.

NAROČNINA

 1/4 leta 20 din, 1/2 leta
40 din, vse leto 80 din.
V Italiji na leto 40 lir.
v Franciji 70 frankov.
v Ameriki 2 1/2 dolarja.
Drugod sorazmerno. Na
ročnino je plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

 V tekstnem delu: enostolpna petična vr-
sta ali njen prostor (višina 3 mm in širina
55 mm) 7 din; v oglašnem delu 450 din.
v dvobarnem tisku cene po dogovoru
ločite: beseda 2 din. Mali oglas:
beseda 1 din. Oglašni davek povsod še
nevelja. Pri večkratnem naročilu popust.

Umik Anglije in Francije na Kitajskem: dokaz, da ne mislita odnehati v Evropi

V Ljubljani, 15. novembra.

Ko smo pred tednom dni napisali politični pregled, se valovi reakcije na mirovno poslanico iz Bruslja in Haaga še niso bili dobro razgibali — in že je strmeči svet napeto prisluhnil novi senzaciji: »bombi« o bombnem atentatu v Monakovem.

Prejšnjo sredo zvečer je nemški kancler — kakor vsako leto — prišel na proslavo obletnice narodnosocialističnega upora v Monakovem. Tam se je sestel z veterani svoje stranke, obenem je pa porabil priložnost, da je ponovno izpregovoril o vzrokih sedanjih vojne. Govor je končal prej kakor običajno, nato se je pa vrnil v Berlin. Deset minut pozneje je v dvorani počila bomba in ubila ali ranila okoli 70 ljudi.

Kdo je položil to bombo? Kočljivo vprašanje in še kočljivejši odgovor, posebno v današnjih ne-normalnih razmerah. Zato ga tudi ne bomo sami iskali, ampak bomo rajši pogledali, kaj pravijo drugi.

Nemci trde, da so za atentat odgovorni Angleži. Dosedanja preiska-

čiji odvijaja izredno temeljita preiskava. Kakšen bo rezultat, do tega trenutka še ni moči napovedati. Gotovo je le to, da je nemška tajna policija aretirala mnogo Židov, pristašev monarhistov in članov bivše socialistične stranke. (Ali so med aretiranci tudi komunisti, poročila ne povedo.)

V daljnem sorodstvu z monakovskim atentatom bi utegnili biti — po poročilih nemških listov samih — železniška katastrofa na Gornjem Sleskem v Nemčiji. Tam sta v nedeljo trčila drug v drugega dva vlak, polna izletnikov. Mrtvih je 43 oseb, ranjenih pa več kot 60.

Nemški listi sami pišejo, da bo najbrže po sredi sabotaža. Železniške nesreče v Nemčiji niso v navadi, posebno ne tolikšne. Nemci sodijo, da bo treba tudi tu iskati krivce med Židi, monarhisti in socialisti.

V zvezi z gornjima dvema dogodkoma velja vsekako omeniti tudi tole: Peštanski dopisnik londonskega lista »Daily Express« poroča, da je nekaj minut po bombni eksploziji v

Finska je pripravljena. Prizor iz Vilpuri (Viborga) ob Finskem zalivu: barikade iz vreč peska so ulicam in cestam vtisnile pravi pečat vojne. Na levi: finski vojak na straži

Predsednik francoske vlade Daladier je bil v začetku tega tedna na fronti in si je ogledal utrbe. Na sliki ga vidimo, kako si utira pot med žičnimi ovirami. Za njim: strasbourški župan Frey

va je po nemških poročilih že dokazala, da nekateri deli bombe niso nemški izdelki.

Angleži in Francozi govore seveda čisto drugače, a nikakor ne enotno. (To tudi ni čudno: enotno pisanje je znak diktatur, ne demokracij.) Eni trde, da so Nemci sami vzprijorili atentat, češ da bi jim prav prišel v notranji politiki; v zvezi s tem se sklicujejo na okoliščine pri požaru nemškega rajstaga leta 1933. Drugi pa trde, da je atentat delo nezadovoljnih v Hitlerjevi lastni stranki. Ne eni ne drugi ne verjamejo, da bi se bil spričo svetovnoznane nemške temeljitosti in pedantnosti mogel na shajališče prvih glav današnje Nemčije vtihotapiti kdo drugi kakor samo člani narodnosocialistične stranke. Iz tega sklepajo zlasti angleški listi: 1. ali je začelo v Hitlerjevi stranki kipeči, ali pa 2. vodstvo stranke (odnosno Gestapo) misli, da bi kazalo razburkati duhove in tako dvigniti vojno razpoloženje med narodom.

Stališče nevtralecev je kajpada mnogo bolj zapeto. Edino Združene države so zelo neprikrito pokazale, da sedanji vladavini v Nemčiji nič ne zaupajo: medtem ko so namreč skoraj vse druge nevtralne države brzojavno čestitale Hitlerju, je ameriški zunanji minister Hull izjavil, da bo počakal na diplomatsko poročilo o monakovskem atentatu, preden se bo odločil, ali bo Hitlerju čestital ali ne. Do danes te čestitke še nismo brali.

Takšen nekako bi bil prerez časopisnih odmevov o monakovskem atentatu. Medtem se pa v vsej Nem-

Monakovem eksplodirala bomba tudi v glavnem stanu Gestapa v Berlinu...

Reakcija na holandsko-belgijski mirovni apel je bila takšna, kakor smo jo pričakovali in napovedali. Velika Britanija in Francija vztrajata pri svojih zahtevah, teh zahtev pa Nemčija danes ne sprejme, torej je moral mirovni apel pasti v vodo. Zanimivo je, da je odgovor predsednika Lebruna na apel precej določnejši kakor nota angleškega kralja. To si politični krogi takole razlagajo: nemška propaganda skuša že ves čas vojne zabiti klin med obe zahodni demokraciji, češ da Francija za Angleže kostonj iz žerjavice pobira. Zato, pravijo v Parizu, je predsednik republike hotel demonstrativno poudariti, da gre Francija pri vojnih ciljih še dalje kakor njena zavezniška onstran Roka-va; zato je podčrtal, da zavezniški terjajo popravilo krivic, storjenih Avstriji, Češkoslovaški in Poljski.

(To seveda ne pomeni, da Velika Britanija ne bi bila glede navedenih vojnih ciljev istih misli kakor Francija. Pariški poudarek je bil v tej obliki zgolj demonstracija, vsebinsko se pa z njim načena velevažno in veležkočljivo vprašanje: kaj mislijo zavezniški storiti z Nemčijo, če zmaga.)

Apel belgijskega kralja in holandske kraljice so si angleški in francoski časopisi razlagali takole: Belgija in Holandska se bojita nemškega napada, zato sta ga skušali prehiteti in onemogočiti. Kakor vse kaže

— tako argumentirajo v Londonu — se jima je to vsaj za zdaj posrečilo.

V Berlinu govore seveda docela drugače. Včeraj so nemški listi napisali tole razlago: Angleži in Francozi so si izmislili, da kanijo Nemci napasti svoji zahodni sosed, izmislili zato, da bi izjalovili mirovni načrt obeh vladarjev.

Vse kaže, da je najhujša nevarnost za Belgijo in Holandsko za zdaj res minila. Komu gre zasluga za to, bo šele zgodovina ugotovila; upajmo le, da nam ne bo treba na to predolgo čakati.

Angleži in Francozi mislijo to pot krvavo zares. Drugače ne bi bili, kakor pravkar beremo, sklenili, da bodo svoje vojaštvo, t. j. simbol moči in ugleda belega človeka na Daljnem Vzhodu, umaknili s Severnega Kitajskega. Japonci se tega nalivno vesele. Najbrže pregodaj. Kajti zgodovina Daljnega Vzhoda se ne piše na Kitajskem, ampak v Evropi. Tega nihče bolje ne ve kakor britanska vlada sama. Drugače ne bi bila danes — čeprav samo začasno — kapitulirala pred svojo drugo najhujšo tekmičo v boju za svetovno oblast.

Ta kapitulacija je morda edina v Chamberlainovi zgodovini, ki mu je noben Anglež ne zameri. Ta kapitulacija je pa obenem tudi dokaz, da je britanski lev — kakor paradokso se to sliši — šele zdaj začel kavati zobe.

Observer

Churchill

je v nedeljo zvečer podal po radiu pregled prvih desetih tednov vojne iz njegovega govora naj navedemo najznačilnejše misli:

»Nestetokrat smo se pošteno trudili, da bi to vojno preprečili; zaradi ljubelega miru smo celo podpisali stvare, ki bi jih sicer nikoli ne bili podpisali. Toda danes smo v vojni in naš sklep je neomajen: ostali bomo v vojni tako dolgo, dokler je ne bo sovražniku dovolj.

»Znano vam je, da se nisem zmerom strinjal s Chamberlainom, čeprav sva sicer stara prijatelja. Toda Chamberlain je mož, ki bo vojno, ko se je že zanjo odločil, nadaljeval z enako trdovratnostjo, s kakršno se je boril za mir. Bodite prepričani, da bosta poginili Velika Britanija in Francija ali pa narodni socializem.

Churchill je nato podal bilanco desettedenske vojne in nadaljeval:

»Čas je na strani zaveznikov. Mislim, da lahko prerokujem, da bo zima minila brez posebnih vojaških dogodkov. Toda na pomlad bodo zavezniški še bolj kos sovražniku. Kajti britanski vojni potencial od dne do dne bolj narašča, medtem ko zaradi blokade kopni nemški bencin in padajo zaloge drugih važnih vojnih surovin.

Britanski mornariški minister je nato prešel k najnovejšim dogodkom:

»Nemci so zbrali veliko vojaštva

ob holandski in belgijski meji. Ni še dolgo od tega, ko je Nemčija dala tema državam na moč slovesna zadržanja. Nadaljevanje v 1. stolpcu na 3. str.

Beneš za Avstrijo

Londonski dopisnik bazelske »National-Zeitung« piše:

Anglija in Francija sta opustili misel, da se ne sme na glas povedati, da je vojni cilj zaveznikov obnova Avstrije, CSR in Poljske, češ da bi takšna izjava utegnila nemški narod prikleniti na Hitlerja. O obnovi Avstrije in Češkoslovaške (poleg Poljske seveda) je prvi javno izpregovoril Lebrun v svojem odgovoru belgijskemu kralju in holandski kraljici. Koj za njim je isto povedal Churchill.

Za osvoboditev Avstrije se zavzema ne samo dr. Beneš, ampak tudi poljski zunanji minister Zaleski. Italijani stoje po dopisnikovem mnenju na stališču, da je Avstrija kulturno njim bližja kakor Prusom. Tudi Rusi so bili že od nekdaj za to, da naj bo Nemčija čim bolj oddaljena od izliva Donave.

Gauleiterji — generali

Iz Berlina poročajo, da bodo vsi gauleiterji in drugi narodnosocialistični odličniki dobili generalski čin in uniformo, vsaj med vojno.

Tako postane general tudi propagandni minister Goebbels, in sicer kot berlinski gauleiter.

K atentatu v Monakovem: Slika razdejanja v kleti Bürgerbräu (meščanska pivnica). Na mestu, kjer je še deset minut prej Hitler govoril, leže zdaj tramovi, kamenje in opeka razdejane strešne konstrukcije

Družinski tednik

„Naj živi bruc-majoc!“

On dan smo videli na ljubljanskih cestah nenavaden sprevid. V procesiji so korakali ljudje z baklami v rokah pod nadzorstvom čudno našemljenih stražnikov in prepevali svojo himno. Če bi vprašal kakšnega študenta, kdo so ti ljudje in kam jih ženo, bi zvedel, da to niso ljudje, ampak bruci. In himna, ki ima samo en refren v vseh mogočih višinah in nizih, je posvečena bruc-majorcju, voditelju brucov.

Kadar beremo, da v starih vseučiliških mestih, kakor v Heidelbergu ali Leydnu, na vse mogoče načine proslavljajo študentske praznike, se pač ne spomnimo, da lahko takšna slavlja vsako leto vidimo tudi pri nas. To so te dni dokazali naši medicinci. Gnali so bruce po promenadi, da si je lahko vsakdo na lastne oči ogledal, kakšno je »ono«, »zeleno«, dokler ga ne posvete na brucovskem večeru.

Težak je korak od maturanta do bruca. Včeraj še gospod, danes pa bilje brez spola, brez pravice, »zeleno brucovsko«. Se težji od mature je brucovski izpit. Komistija je stroga, vprašanja so zavojljana, da se »stare bačce« komaj odgovore nanje, kje neki »zelenilac«. Kljub temu smo letos na vseh fakultetah opazili kar pregrešno število brucov, še več pa brucelj. Bili smo pomirjeni ob zavesti, da njihov vod še ne bo tako kmalu izumrl.

Kronist.

Politični teden

Odbor za pobijanje draginje so ustanovili pri ministrstvu za socialno politiko in ljudsko zdravje, in sicer na pobudo ministra Budisavljevića. V odboru so strokovnjaki gospodarskih, delavskih in drugih ustanov. Odbor je sklenil ustanoviti tudi podobore za proučevanje in nadzorstvo nad cenami in odbor za ureditev vprašanja najemnin stanovanj in lokalov ter za druga vprašanja o pobijanju draginje. — 745 milijonov dinarjev kredita je dobila te dni direkcija za organizacijo prehrane prebivalstva, ki so jo ustanovili v Beogradu v začetku septembra. Direkcija bo zdaj začela z nakupi. Blagajno bo vodila Privilegirana agrarna banka.

Veliko pozornost je pretekli teden zbudil atentat v bivši Meščanski pivnici v Monakovem, naperjen proti kanclerju Hitlerju. Kancler Hitler je imel ob 15letnici narodnosocialističnega upora v dvorani govor. Tik nato, ko je kancler Hitler odšel na postajo, je v poslopju eksplodiral pekleniški stroj. Eksplozija je trljala 9 mrtvih in 60 ranjenih. Iz Hitlerjevega ožjega spremstva ni bil nihče ranjen. Država je na glavo atentatorja razpisala pol milijona mark. Osumili so nekega delavca, ki je popravljal poslopje, vendar ga še niso našli. Atentat je po vsej Nemčiji izzval ogorčenje. Pripisujejo ga sovražnikom režima. Žrtve atentata so pokopali v Monakovem ob navzočnosti kanclerja Hitlerja in namestnika Rudolfa Hessa. — Govor kanclerja Hitlerja v Monakovem je zbudil zlasti v Belgiji in Holandski upravičeno nezadovoljstvo. Izjavili je, da se bo Nemčija borila dalje in da bo napela vse sile in porabila vsa sredstva, da doseže svoj cilj. Niti z besedo pa ni omenil Belgije in Holandske. Belgijci in holandska vlada sta izdali nekatere varnostne ukrepe, ki so pesimistom v obeh državah še povečali. Holandska je delno mobilizirala, obnočne okraje zalila z vodo in v njih objavila obredno stanje. Belgija se še ni odločila na popolno mobilizacijo. Polotaj ebeh nevtralnih zahodnih držav je postal vsakako izredno kočljiv. — Angliška vlada je povabila predsednika poljske vlade v Parizu Sikorskega in znanjega ministra Zaleskega v London. Sestala se bosta s predsednikom Chamberlainom in znanjimi ministrom Halifaxom. — Španija je obnovila trgovske stike z Anglijo, Francijo in Ameriko. S temi državami je imela še pred državljansko vojno živahne trgovske stike. — Množične aretacije so izvršili v Nemčiji zaradi razpisane nagrade policoj kar preplavljajo s prijavi. Aretrali so še več st ljudi, med njimi nekatere politike. Napovedujejo pa, da

Ženi sta zamenjala

Brez prepira sta dva mačvanska kmeta zamenjala po več letih zakona svoji ženi

Sabac, novembra.

Življenje je v neki neznatni mačvanski vasi, v Belotiču, napisalo zgodbo, ki o njej ne bi mogli reči, ali bi jo prištevali h komedijam ali tragedijam. Mačvanski kmetje, tihi, mirni ljudje in pa tudi vsi štirje glavni junaki sami, se pa ne razburjajo, temveč jemljejo življenje takšno kakršno je in skušajo še tako zamotane zadeve urediti kar najbolj preprosto in naravno. Zivadin Lazarevič in Božidar Čirić, siromašna kmeta iz Belotiča sta po več letih zakona zamenjala svoji ženi, ker sta se para na lepem navzkriž zaljubila. Zivadin se je že pred dolgimi dvajsetimi leti poročil z Angelino Miškovičev, in sicer iz ljubezni. Zena mu je rodila sina, ki ima danes 9 let in hodi že v drugi razred ljudske šole. Zakon je bil spočetka zelo srečen, počasi se je pa ljubezen med zakoncem ohladila, vezal ju je samo še otrok.

Tudi v zakonu Boža Čirića z Dragoslavo, je bilo podobno. Čirić in njegova prejšnja žena sta se poročila pred sedmimi leti. Tedaj je bilo Boži 30 let, njegovi ženi Dragoslavi pa 23 let. V tem zakonu se je rodila hčerka Jeliasaveta, ki ima danes 4 leta.

Po več letih zakona se je Zivadin na lepem zagledal v Dragoslavo, mla-

do Božovo ženo. Ljudje so pričeli govoriti, govorili so Čiriću, pa tudi Angelini, toda nič ni pomagalo. Zivadin in Dragoslava sta pričela ljubimkati, in nič na svetu ju ni oviralo, ne moreže grožnje, ne šentne solze. Boža, Dragoslavin mož, je zelo trpel, toda čakal je dokazov. Nekoč je pa zasačil Zivadina s svojo ženo na dvorišču. Prematil je zapeljivca in ženo spodil. Tedaj sta Dragoslava in Zivadin zbežala iz Belotiča v Beočin. Boža Čirić se je pa med časom, ko je njegova žena Dragoslava živela s Zivadinom, približal zapuščenim ženi Angelini in jo naposled, ko je dosegel ločitev od svoje prve žene, tudi odpeljal na svoj dom.

Ženi sta zamenjali moža, dom in otroke. Neki beograjski novinar se je oglasil pri obeh »novih« družinah.

Čirić in Angelina sta resna, mirna človeka. Združila sta se predvsem zaradi dela in zato, ker se jima smilijo otroci. Angelina toži, da ji je dolgčas po sinu, toda vseeno je z malo Jeliasaveto zelo prijazna. Kakor prava mati ji je.

»Ali imaš rajši prejšnjo mamo ali novo?« je vprašal novinar dekletce.

»Rajši imamo novo mamo, prejšnja

me je tepla.« se je odrezala Jeliasaveta, izredno bister otrok.

Angelina in Čirić nič več ne kuhata jeme na Dragoslavo in Zivadina, toda ne moreta jima odpustiti, da sta jo tako meni nič tebi nič odkurila od doma.

»Bomo videli, kako bosta živela.« je dejala Angelina. »Za zdaj se še ne razumeta, počakajmo, kako bo pozneje.«

Drugače je pa pri Zivadinu in Dragoslavi. Dragoslava je lepa, še mlada žena. Črnihi, iskreni se oči, odkritega nasmeha in zelo živahna.

»Ali vam je boljše pri tem možu?« jo je vprašal časnikar.

»Seveda mi je boljše,« je odgovorila smeje se mlada žena, »sicer si ga ne bi izbrala.«

Dragoslav je zelo ponosen na svoj uspeh pri ženskah in je dejal:

»Le zapišite v časopise, kako ga lomo mi, Mačvanci. Prav vesel sem, da se je vse tako dobro izteklo. Angelina je bila sicer dobra žena, toda nobene ljubezni več ne čutim do nje. Vidite, vse mine, tudi ljubezen.«

In preden so se poslovili, je še zaklical: »Pa se meni pošljite en časopis, da bom bral, kaj ste zapisali o meni!«

(»Politika«, Beograd.)

bodo vse Zide zaprli v koncentracijska taborišča. — Na zahodnem bojišču je živahno posebno v zraku in na morju, dočim na kopnem ni važnih dogodkov. Nemci so hoteli pretekli teden dvakrat vdreti čez francosko mejo, toda Francozi so jih zavrnili. — Pogajanja med Rusi in Finci v Kremlju so prekinjena. Ruska delegacija je pretekli teden dvakrat zahtevala novih navodil od svoje vlade, toda kljub vsem naporom ni uspela. Rusija namerava zdaj zavlačevati pogajanja in s pritiskom prisiliti Finsko h kapitulaciji. Ruski listi trdijo, da Finci niso hoteli pristati niti na najmanjši ruske zahteve in so celo povečali svojo armado ob ruski meji. — Haški mirovni poskus holandske kraljice Viljemine in belgijskega kralja Leopolda je ostal brez uspeha. Pretekli teden sta vladi dobili odgovore vseh treh vojaških se držav na svoje brozjavke. Odgovorili so angleški kralj Jurij, francoski prezident Lebrun in nemški poslanik v Haagu. Kancler Hitler bo na ta predlog odgovoril pozneje. Nemška uradna agencija pa svari obe nevtralni državi, naj se ne poslužujeta vojnih ukrepov, češ da s tem šele dokažeta, da sta v zvezi s sovražniki. Holandska je pripravljena na vse in namerava z vsemi sredstvi braniti svojo neodvisnost. — Anglija in Francija sta umaknili vse svoje vojaštvo s severne Kitajske in sta po svojih veleposlanikih v Tokiu to sporočili japonski vladi. Vladi sta to storili zaradi vojne v Evropi. Listi upajo, da se bosta Anglija in Amerika zdaj zblížili z Japonko. — Predsednik holandske vlade je imel po radiu govor in je med drugim dejal, da Holandska ni v večji nevarnosti kakor je bila prve dni septembra, temveč je izdala nekatere varnostne ukrepe zaradi večje pripravljenosti. Mobilizacije ni pripisovati bojazni, da bi kdo prelomil dano besedo. — Belgijski in holandski zunanji ministri sta se sestala v Bredii na Holandskem, kjer proučujeta odgovore vojaških se držav.

Moskovska »Pravda« očita turškim

listom, zlasti »Tanu«, da rovarijo proti Rusiji in skušajo s takšnim pisanjem zaneti razdor med Nemčijo, balkanskimi državami in Rusijo. — Pogajanja med Rusijo in Finsko so odložili za nedoločen čas. Finska vlada bo najprej ruske predloge proučila in šele potem bo izdala nadaljnje ukrepe. Glavni vzrok neuspeha finskih pogajanj je v tem, ker Finci nečejo popustiti in odklanjajo večino ruskih predlogov. — Nemčija je odgovorila na haško mirovno poslanico. Odgovore je nemška vlada izročila belgijskemu in holandskemu poslaniku v Berlinu. Nemška vlada je baje sporočila, da simpatizira z mirovnim predlogom, ne more pa nanj pozitivno odgovoriti, ker bi imeli po tej Francija in Anglija vtis, da je Nemčija kapitulirala.

Spravljanje snega v Ljubljani po mestnih cestah in ulicah. Mestno poglavarstvo opozarja na predpise mestnega cestnega reda in na dolžnosti, ki jih morajo opraviti hišni lastniki

Banka Baruch

11. Rue Auber, PARIS (9e)

Odpremija denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. — Vršijo vse bančne posle najkvalitetneje. — Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64. Bruxelles; Holandija: št. 1458-66. Ded. Dienst; Francija: št. 1117-94. Paris; Luksemburg: št. 5967. Luxemburg.

Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

ali najemniki ter posestniki stavbišč in zemljišč pri spravljajanju snega s hodnikov in pešpotov. Mestni cestni red namreč v § 75. določa naslednje: Kadarkoli zapade sneg, je dolžan lastnik, oskrbnik, hišnik ali najemnik hiše, stavbišča ali drugih zemljišč ob cesti skidati sneg s hodnika ali pešpota ob vsej dolžini posestva. Če zaradi snega polzi, ali kadar se napravi poledica, morajo posestniki takoj poslati hodnik s peskom, pepelom ali žaganjem. Kadar pa zapade sneg ali se napravi poledica ponoči, mora biti opravljeno snajenje in posipanje hodnikov in pešpotov vsaj do 7 zjutraj. Pri neprestanem snegu se mora hodnik ali pešpot osnažiti večkrat na dan in posipati tako, da ni nevarnosti za pešce. Sneg in led je prepovedano odmetavati v odločne kadunje ali tik ob robnik, na rešetke požiralnikov in na tramvajsko progo. Z dvorišč spravljene snega in ledu ni dovoljeno odkladati na cestah, temveč ga je treba zvoziti v vodo ali na odkazane prostore. Sneg, ki sam zdrči ali ga pomečejo s strehe, morajo hišni posestniki ali druge odgovorne osebe nemudoma na svoje stroške zvoziti s ceste. V južnem vremenu in v obče, kadar se sneg in led tajata, je treba hodnike in pešpote po potrebi večkrat na dan osnažiti luž in blata. Posestniki naj posebno upoštevajo izrecno opozorilo, da mestno cestno nadzorstvo s svojimi delavci ne spravlja snega s hodnikov in ne posipa proti poledici hodnikov oz. zasebnih posestvih, in sicer brez izjeme nikjer, torej niti pri javnih posestvih, niti pri cerkvenih posestvih, niti pri občinskih posestvih. Odvažanje in odmetavanje snega v vodo je dovoljeno le na onih prostorih in bregovih v vodi, ki bodo za odlaganje snega pripravljeni in označeni s posebnimi značkami.

Podzemeljska zakonika je začela pripravljati mestna občina ljubljanska. V Grad izkopavajo velike rove, kjer bo imelo v primeru sovražnega napada iz zraka prostora 20.000 ljudi.

ASPIRIN
TABLET

v novem

zavrtku od »celofana«

Higijenski — zavarovane
profi nečistobi — pri pre-
lomu brez izgube!

Oglas reg. pod S. br. 5839 I. III. 1939.

Vhodi bodo iz Strelške ulice, za Mestnim domom in magistratom. V prvi rov bodo spravili tudi mestni arhiv. Razen tega je mestna občina poskrbela za izkopavanje raznih jarkov v različnih delih mesta. Prvi jarek, ki so ga zgradili na Kralja Petra trgu je v glavnem končan. Zdalj bodo prišli na vrsto tudi drugi, posebno v bližini večjih stanovanjskih kolonij.

Veliko tatvino so odkrili pretekli teden v Mariboru. V neki veži v Jurčičevi ulici je pustil neki nosač kovčeg, v katerem je bilo 541 ur, zlatih, srebrnih in niklastih. Kovčeg je prinesel za zastopnika celjskega draguljarja Lešnika, g. Slavka Rusa. Ko je Rus prišel v svojo sobo in hotel vzeti kovčeg, ga ni bilo nikjer. Obvestil je policijo o drzni tatvini. Ure so bile vredne okrog 100.000 dinarjev. Tatove so že našli.

Hacetovega pajdaša Jožeta Sitarja so obsodili na tri leta in 2 meseca robije. Sitar je zagrešil skupaj s svojim pajdašem Avpičem, ki so ga pred nekaj meseci našli v Gamelnjah mrtvega na nekem kozolu, dva velika vlomna na Gorenjskem. Oba vlomna sta mu vrgla precej plena. Osumili so ga tudi, da je umoril svojega pajdaša Avpiča, po čem se je pa izkazalo, da je to storil zloglasni Haece, ki se zdaj skriva do zob oborožen po Stajerskem.

Vlak je razbil avto industrije Weinbergerja, lastnika tovarne Metka v Celju. Krmilil ga je njegov šofer Kunej, ki se je vračal v tovarno. Ker ni opazil, da prihaja savinjski vlak, je vozil čez progo ravno v trenutku, ko se je lokomotiva približala. Z vsa silo je treščila v avto in ga popolnoma razbila. Šofer je dobil na srečo samo manjšo rano na roki. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Razbojniki so napadli župno cerkev in župnišče v Velikem Trojstvu pri Bjelovorju. Odnegli so vso zlatino s kelihom vred. Odpravili so se tudi v 300 metrov oddaljeno župnišče, kjer so najprej na hodniku streljali, da bi župnika in njegovo služničad prestrašili. Kuharica je izstrahu skočila skozi okno in si zlomila roko, hlapec je začel pa klicati na pomoč, na kar so razbojniki zbežali.

Listek »Družinskega tednika«

Življenje za cigareto

Napisal
ASHIHEI HINO

Nikoli nisem bil navdušen za kajenje. Pač zato, ker sam ne kadim, se le redko zgodi, da kadilce sprejemam kot dobrodošle goste. Cigaretni pepel otrešajo v prvo boljšo, v bližini stoječo posodo ali pa kar na tla. To me pogosto zelo jezili. Nihčejar si ne mislijo pri tem, če pepel otrešajo v skodelico za riž, ki so iz nje pravkar jedli, ali pa v čajne skodelice. V tem pogledu se zdi, da nimajo nobenega smisla za takt. Tobačnega duha ne morem trpeti in površno otrešanje pepela in ogorkov smatram za več kot nemarnost. Ze pogled nanje me jezili in razdražili.

Ob prihodu na Kitajsko je bilo zame veliko presenečenje, ko sem videl, kakšni strastni kadilci so Kitajci. Pisani lepki na ulicah, hišah in celo v notranjosti javnih kopalšč delajo reklamo za cigarete. Ponujane znamenke so presenetljivo množične, prav tako je pa presenetljivo število Kitajcev obeh spolov, starih in mladih, ki jih kade. Kar me je pa najbolj presenetilo, je bil pogled na otroke, ki so kadili. Nekateri so bili komaj šest do sedem let stari, poznal sem pa celo nekatere tri do štiri letne strastne

kadilce. Kakšnih štirinajst let stari dečki so dim počasi in globoko vdihavali vase in pri tem očitno prav tako uživali kot odrasli.

Spominjam se trope bledih, srepogledih fantov, ki so v Hangčau tekli za menoj. Neprestano so kričali: »Prosim cigareto, prosim cigareto!« in mi niso dali miru. Nekajkrat sem se peljal z vlakom od Hangčaua v Šanghaj, in vselej, ko je vlak zapustil kakšno postajo, sem v svoje veliko presenečenje na obeh straneh tira opazil otroke, med njimi tudi deklice. Vozni red so znali na pamet in so čakali. Ko je vlak — sprva počasi — peljal mimo, so tekli vtrci in prosili, kolikor glasno so mogli, cigarete. Če je kdo vrget z vlaka cigareto, je tisti, ki ji je bil najbližji, planil ko sestrada pes, potlej pa tekel dalje, upajoč, da bo dobil še kakšno cigareto. Naposled je vlak prehitel poslednjega otroka. Če sem takrat pogledal skozi okno nazaj, sem jih videl, kako so si priležali svoj plen in puhali kolobarčke v zrak.

Ker nisem potreboval cigaret, sem se lahko ob svojem prihodu na fronto blagroval, da se nisem navadil kajenja. Drugače je bilo pa pri drugih vojakihi, ki so bili skoraj brez izjeme strastni kadilci in so med bivanjem na fronti zelo trpeli zaradi pomanjkanja cigaret. Ko da bi hoteli priznati, da kadilce ne pozna ovir, so se že navadili posluževati se cigaret svojih tovarišev, kadar jih je njim samim zmanjkalo. Celo kadar so se morali vojaki nad vse klavirno počutili zaradi

poželjenja po cigaretah, sem bil več ali manj nebržen zato. V njihovem poželjenju sem videl celo nekaj zaničevanja vrednega. Toda od nedavna pa o tej stvari popolnoma drugače mislim.

Dogodek, ki se je pripetil v zvezi s cigaretami med nekim pohodom, se mi je vtisnil globoko v spomin. Dobili smo povelje, naj korakamo naprej, da bi pospravili z zadnjimi sovražnimi četami. Ko smo pa naleteli na močno sovražno četo, smo imeli za seboj nezrekljivo težko pot. Dan in noč smo bili v strelskih jarkih. Zaloga hrane je začela počasi pometati, hkrati je pa primanjkovalo tudi cigaret. Bilo je pa še hujše. Neke noči se je vnela bitka, ravno ko je dež lil v potokih, in ko je bila končana, smo morali ugotoviti, da so se cigarete, kar jih je še ostalo, skoraj popolnoma pokvarile.

Vojaki so začeli deliti med seboj tisto malo tobaka, kar so ga mogli rešiti od svojega premočenega premoženja. Dva ali trije so kadili isto cigareto, hkrati je bilo pa kakšnih deset na moč veselih, če so smeli samo enkrat potegniti iz okrog krožeče cigarete. Naposled je neki vojak predlagal, da bi zbrali vse cigarete in jih razdelili na obroke, da bi zaloga trajala kar moči dolgo. V začetku se je zdelo, da načrt ni brez težav, ker so bili nekateri vojaki navajeni več kajenja ko drugi. Naposled se je pa vse gladko izteklo.

Ko smo tako nekaj dni prebili v strelskih jarkih, je nekega dne neki vojak začel na lepem ihteti. Prestašeni smo ga vprašali, zakaj joče, toda

niti pogledati nas ni hotel. Prosil nas je samo, naj mu oprostimo in je jokal dalje. Ko smo se naprej silili vanj, se je počasi vzravnil in dejal, da si ne upa priznati, če mu poprej ne obljubimo, da mu bomo odpustili. Obljubili smo mu in bil je olajšan. Nato je povedal, da je nekaj cigaret skrjal. Kajenja — celo za kratek čas — ni mogel opustiti in tako je obdržal nekaj cigaret, medtem ko so vsi drugi zbrali svoje zaloge. Ko je pa videl, kako so drugi še tisto malo, kar so imeli, med seboj delili, mu njegova slaba vest ni dala miru. Ko je iz svojega žepa privlekel na dan štiri zmečkane cigarete, se je njegov obraz razjasnil in dejal je, da mu je spet lahko pri srcu.

Ugotovili smo, da ta vojak ni bil edini hudodelec. Drug za drugim so prišli še trije vojaki in so priznali, da so tudi sami obdržali nekaj cigaret. Solze so drsele po njihovih licih, ko so nas prosili oproščenja. Drugi možje — nekateri so najprej začeli godrnjati — so bili seveda pripravljeni grešnikom odpustiti in so bili celo veseli, da se je skupna zaloga nepredvideno povečala.

Tisti dan je bilo spet dosti streljanja, toda noč je bila mirna. Hotel sem ravno zaspati, ko me je zbudil neki vojak. V komaj slisnem šepetu se je obrnil name kot na četovodjo in mi dejal, da bi me rad poslal za uslugo. Vprašal sem ga, kaj se je zgodilo. »Tudi jaz sem si obdržal nekaj cigaret,« je odgovoril. Začela ga je vest peči in vsi poskusi, da bi opravičil svojo sebičnost, je niso mogli utešiti.

OKVIRJI

SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE,

KLEIN

LJUBLJANA, Wolfova 4

»Če bi se vrnil prvi jamski prebivalec...«

Pittsburgh Post Gazette
(USA)

Churchill

Nadaljevanje s 1. strani

gotovila, toda Hitlerjev poročilo danes nihče več ne verjame, zato moramo reči, da se nam zdi položaj zelo resen. Dokončna usoda Holandske in Belgije se bo prav tako kakor usoda Poljske, Češkoslovaške in Avstrije odločila po britanski in francoski zmagi. Če Anglija in Francija propadeta, ostanejo za obrambo človeških pravic samo še Združene države Severne Amerike.

Churchill je sklenil z besedami: »Vem, da nas čakajo še viharji časi. Toda občutek imam, da je današnja Nemčija, Nemčija, ki je nas vse napadla, mnogo manj odporna od one Nemčije, ki so jo zavezniški in Združene države prisilile, da je prošla za premirje.

»Prepričan sem tudi, da se Hitler in njegovi na same sebe ne zanesejo tako kakor mi. Ves svet je proti Hitlerju in hitlerizmu — ljudje slehernega plemena in slehernega podnebja čutijo, da je hitlerizem proti njim. V Nemčiji je na milijone ljudi, ki ne čutijo z narodnim socializmom. Naj ne obupajo, kajti prav lahko se zgodi, da bo sedanje zatiranje in nasilje nad njimi utro pot solidarnosti med ljudmi vseh dežel, solidarnosti, ki je večja, kakor smo si kdaj koli drznili upati.«

Del starega rimskega zidu so našli pri kopanju temeljev za stanovanjsko hišo Pokojninskega zavoda v Nunki ulici v Ljubljani. Delavci so pri odkopavanju našli na zelo širok in močan zid in vogalni stolpec. Obvestili so o tem Muzejsko društvo, ki je ugotovilo, da so to ostanki starega rimskega zidu. Poleg njega so našli tudi šest telefonskih žic, ostanek iz svetovne vojne.

Nesreča pri delu se je pripetila 34-letnemu delavcu Francetu Godcu, zaposlenemu pri zidanju semenišča pri Sv. Krištofu v Ljubljani, ki ga gradi podjetje Mavrič. Zgrabil ga je vagonček, s kakršnimi odvažajo material. Pri tem ga je tako ranil, da so ga morali prepeljati v bolnišnico. — Podobna nesreča se je pripetila posestniku Matevžu Krtu s Primskovega, ki mu je cirkularka odrezala nekaj prstov. Oba so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Nesreča se je pripetila pri motornih dirkah, ki jih je priredil ljubljanski

ski Avtoklub preteklo nedeljo na Večni poti v Ljubljani. Skupaj sta startala na motorju s priklopo nemški dirkač Karl Arbarth in ljubljanski, 24letni Jože Trobec. Med potjo je vozilo zadelo v betonsko cev ob cesti in oba vozača sta v loku odletela iz vozila. Došim je Albarth dobil le lažje poškodbe, si je Trobec pretresel možgane. Prepeljali so ga v bolnišnico in upajo, da bo kmalu okreval.

Kočeovski rudnik je pred kakšnimi štirinajstimi dnevi spet oživel. Delo je že precej časa počivalo, zadnji čas je pa rudnik dobil naročilo in odšel bo treba vsak mesec dobaviti okrog 6000 ton premoga. Rudniška uprava je že najela 60 delavcev in jih bo najbrže še enkrat toliko. V kočevske revirje se seveda nastalo veliko zadovoljstvo, saj je zima pred vrati. Odjemalec kočevskega rudnika so državne železnice.

V prepad je padel 42letni Stanko Gozdnik, rudniški poduradnik iz Trbovelj. V nedeljo se je s svojo ženo, s katero sta se šele pred kratkim poročila, podal k Sv. Katarini nad Trbovljami. Okrog desetih zvečer sta se vračala domov. Na poti se je naslonil na ograjo, ki stoji ob cesti. Pod njo je lobanjo in takoj izdihnil. Prebivalstvo sočustvuje z mlado Gozdnikovo vdovo.

150 jugoslovanskih akademikov se je poklonilo na Oplenju na grobu kralja Aleksandra. Akademiki so gojenci Studentskega doma kralja Aleksandra I., največje ustanove pokojnega kralja. Na grob so položili lep venec. Navzočni so bili tudi slovenski akademiki.

Osebnosti

Poročili so se: V Ljubljani: g. Mirko Korenčan, lesni trgovec, in gđ. Rada Simončičeva, učiteljica. V Hrastniku: g. Miloš Vasič, rudniški namestnik, in gđ. Lola Zarkovičeva. V Krškem: g. Emil Dolenc, uradnik katastrske uprave v Krškem, in gđ. Zlata Jurkova. V Veliki Nedelji: g. Viktor Vrbovec, strojni kurjač iz Sevnice ob Savi, in gđ. Ivanka Vozličeva iz Osluševeev. — Obilo sreče!

Umrli so: V Ljubljani: Marija Palmetova; Ivan Černič, zavarovalni poletnik Vzajemne zavarovalnice, Vlastimila Hanuševa; Dragotin Česnik, šol. upravitelj v pok. in pos.; 57letni Ivan Vuk, pisatelj; Ivana Miklavčičeva, roj. Dobretova, vdova po magistratnem uradniku; Jernej Milavec; Karel Medved, zas. uradnik; Ivan Zore, nadzornik drž. žel. v pok. V Mariboru: inž. Franc Debevec, višji svetnik drž. žel. V Celju: 58letni Rudolf Iskrač, čevljar; 31letna Ida Bleyerjeva. V Beogradu: Alojzija Omeržova, roj. Windischerjeva, žena svetnika v finančnem ministrstvu. V Rogaski Slatini: Rozi Ogrižkova, žena hotelirja in pos. V Vukovarju: 84letni Mirko Steiner, tovarnar. V Pišecah: 68letni Martin Šušterič, pos. V Veliki Nedelji: Roza Miklova, roj. Mihelčičeva, velepos. V Kranju: Marija Kubičkova, roj. Dédova. V Kamniku: Ivana Vrhovnikova, roj. Rotarjeva. V Slovenjem Gradcu: 18letni Feliks Koch, dijak VI. razreda mariborske klasične gimnazije. V Stožicah: Ivan Jakin, pek. mojster. V Liscach pri Celju: 53letna Alojzija Špiljakova, pos. žena. V Kostanjevici: dr. Franc Lozar, sodni starešina. — Naše iskreno sožalje!

setniku so poverili nalogo, da shrani in razdeli zalogo cigaret. Bil je »generalni intendant« in njegovo »skladništvo« je obstajalo iz različnih desk, ki so bile tako zložene, da so tvorile neke vrste omaro. V njej so bile lepe vrste zložene, od dežja premočene in zmečkane cigarete, da bi se na soncu posušile.

Škatlico so skrbno položili zraven, ko da bi bil svetel zaklad te omare; slika na vrhni strani škatlice se je zlato svetlikala v soncu. Za šalo so vojaki pred cigaretami ploskali z rokami kakor pri japonskem verskem plesu shintu in se smejali.

Kmalu nato je pa iz oskrbovališča prišla velika pošiljka cigaret. Može so imeli več kakor sto prav za prav potrebovali. In vendar sem slišal, kako so se vojaki pogovarjali med seboj, da nove cigarete, čeprav so bile boljše vrste in so prišle sveže iz tovarne, ne dišijo tako dobro kot tiste, ki so jih več dni poprej kadili iz svoje zasilne zaloge. Kadili niso toliko ko poprej in zdelo se je, da so sredi obilja nezadovoljni.

Ko smo imeli nekega večera stražo, smo od stražnice samo na lepem zaslišali strel. Tekli smo tja. V temi je stal stražar s svojo puško, pri njegovih nogah je pa ležal mrtev kitajski vojak. Ubila ga je krogla, ki ga je zadela v glavo. V ustih je imel še gorčo cigareto. Padla je ven, ravno ko sem pogledal tja, kljub temu ni takoj ugasnila.

Z žalostnim glasom je stražar dejal: »Prišel je na to stran, da bi pobral

Radio Ljubljana

od 16. do 22. XI. 1939.

ČETRTEK 16. NOVEMBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Šramel »Štirje fantje« 14.00: Poročila 18.00: Pester spored Radijskega orkestra 18.40: Slovensčina za Slovence 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: Deset minut zabave 20.00: Reprodukcijski koncert simfonične glasbe 21.10: Slovenska klavirska glasba 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Za dober konec igra Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

PETEK 17. NOVEMBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 11.00: Solska ura 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Opoldanski koncert Radijskega orkestra 14.00:

Če verjamete ali ne

Neverjetno, toda resnično je, da človek lahko dvigne 400 kil. To dokazuje sleherni dan delavcev Spira Tanevič, ki dela v Pančevski solini. Tanevič je še dokaj mlad, toda izredno močan. S svojo močjo se prav rad ponaša in si zavijti na pleča tovor, težak več ko 400 kil. Njegovi tovariši, delavci občudujejo njegovo izredno moč tako, da se nihče noče z njim pripraviti, kar je tudi razumljivo.

Učitelji v planinskih krajih južne Srbije morajo pogosto na konjih do vasi, kjer so v službi. Planinske steze so tako dolge in nevarne, da morejo po njih hoditi samo majhni planinski konjiči. Večkrat je od mesta pa do vasi, kjer učitelji poučujejo, dvajset ali pa še več kilometrov. Učitelji in učiteljice najamejo vodnika in se na konjih podajo na pot. Tudi kadar hodijo v mesto po hrano in po plačo, jahajo na planinskih konjih.

V nekaterih vaseh Črne gore je v navadi prav čudno žalovanje za pokojniki. Ljudje se ne oblečejo v črno, pač pa hodijo štirideset dni gologlavi, možki se pa ta čas tudi nič ne obrijajo. Tako žalujejo kmetje za pokojniki v vsakem letnem času, pa če je še tako huda vročina ali še tako strupen mráz.

Poročila 18.00: Ženska ura 18.20: Plošče 18.40: Francoščina 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: Predavanje SPD 20.15: Rezervirano za prenos 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Plošče. Konec ob 23. uri.

SOBOTA 18. NOVEMBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Plošče 14.00: Poročila 17.00: Otroška ura 17.50: Pregled sporeda 18.00: Za delopust igra Radijski orkester 18.40: Pogovori s poslušalci 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: O zunanjih politiki 20.30: Vombegar Jože:

cigareto. Takšen tepel! Zal mi je, da sem streljal.

V bližini jarka je zagledal temno senco. Večkrat je poklical, ne da bi dobil odgovor, ko se je pa senca začela hitro oddaljevati, je ustrelil. Zarē konec cigarete mu je pokazal cilj in strel ga je ubil.

Cigareta, ki je padla izmed njegovih ustnic je bila komaj centimeter dolg ostanek »Golden-Bata«.

Ni bilo težko obnoviti njegovo usodno polno pustolovščino. V sovražnih jarkih ne daleč od nas so možje prav tako trpeli pomanjkanje ko pri nas; vsaj ta vojak je moral neizrekljivo trpeti zaradi pomanjkanja cigaret. Najbrže Kitajci niso uredili kajenja v obrokih kakor mi; možno je tudi, da v celam jarku ni bilo nobene cigarete več. Ta mladi mož, ki mu je potreba po cigaretah očitno zmešala razsodnost, je na bojišču zagledal rdečo žarečo piko, ki jo je spoznal kot prižgano cigareto. Najprej si je mislil, da neki japonski vojak kadi. Toda žar cigarete, ki jo nekdo kadi, bi moral postajati svetlejši in šibkejši in se premikati. Ostal je pa nepremičen. Razen tega, tako je najbrže sklepal, ne bi bil noben Japonec tako nepreviden, da bi kadil v jarku, od koder ga utegnejo videti sovražniki. Da bi se prepiral o tem, se je splazil s svojega mesta in čez sovražno polje in se je počasi približeval svetli piki. Imel je prav: bila je odvžeta cigareta.

Ležala je pa dalje, kakor je slutil, in v nevarni bližini japonskega jarka. Toda hotel je je čimprej doseči, da bi

Pač pa smo takšni. Pisan večer. Izvajajo člani rad. igr. družine, vodi Ipi 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

NEDELJA 19. NOVEMBRA

8.00: Plošče 8.15: Solistični koncert 9.00: Napovedi, poročila 9.15: Plošče 9.45: Verski govor (g. dr. Gvido Rant) 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz mariborske stolnice 11.00: Solistični koncert 11.45: Pevski zbor »Sloga« 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Samospevi 17.00: Kmet. ura 17.30: Plošče 18.00: Haydn: Napevi iz oratorija »Stvarjenje« 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: Prenos vokalnega in instrumentalnega koncerta iz Maribora 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

PONEDELJEK 20. NOVEMBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Operni trio 14.00: Poročila 18.00: Zdravstvo mladostne dobe 18.20: Plošče 18.40: Narod in narodnost 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: Zanimivosti 20.00: Prenos cerkvenega koncerta pevskega društva »Maribor« 21.30: Plošče 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

TOREK 21. NOVEMBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Opoldanski koncert Radijskega orkestra 14.00: Poročila 18.00: Plošče 18.40: Stari štajerski gradovi 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nacionalna ura 19.40: Objave 19.50: Deset minut zabave 20.00: Plošče 20.20: Sofokles: Antigona, tragedija 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

SREDA 22. NOVEMBRA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Šlagerje in pesmi poje g. Mirko Jelačin 14.00: Poročila 18.00: Mladinska ura 18.40: Naš kmet, njegov jezik in narodnost 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: Fotografiranje v naravnih barvah 20.00: Orgelski koncert 20.45: Plošče 21.15: Plesne pesmice pojeta Jožek in Ježek 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Tamburaški orkester. Konec ob 23. uri.

mu ostalo čim več in njegova nestrpnost je povečala njegovo neprevidnost. Ko je prišel do ogorka, ga je stražar ugrizl. V trenutku, ko ga je pozval, je izgubil glavo in med begom je prižgano cigareto vtaknil med ustnice, ne da bi se zavedal, kaj dela.

Svetla pika ga je izdala. Strel je bil dobro merjen in ga je usmrtil. Na tleh je cigaretni ogorek izgorel.

Stražar, ki je bil nekaj dni poprej vesel, da je lahko enkrat samkrat potegnul iz krožeče cigarete, je iz svojega žepa potegnul škatlico »Golden-Bat« cigaret in jo vtaknil v žep kitajskega vojaka. Potlej se je vrnil nazaj na stražo, ostali pa v jarku.

Slučajen in nad vse ganljiv dogodek me pač ni mogel čez noč pripraviti do tega, da bi spremenil svoj odpor proti kajenju. Zadržal sem pa občutil — čeprav le prav malo — nekaj kakor osamljenost, morebiti pomešano z občalovanjem, da sem se popolnoma zdržal cigaret. Pri opazovanju tovaršstva, ki ga je še ojačala skupna navada kajenja med vojaki v strelskih jarkih, sem občutil nekakšno nevoščljivost in skoraj ljubosumnost. Čeprav nisem pustel, sem moral gledati ob strani, ko da bi pripadal čisto tujemu plemenu, samo zato, ker nisem kadil. In zato sem se zdaj začel privajati cigaretam, moji vojaki se pa smejejo, kadar me zaradi neizrekljivega praskanja v grlu napade kašelj ali če moram zaradi ščemenja v grlu kihniti ali če mi pekoči dim izvoze debele solze, ki mi drse po licih.

»Contemporary Japan.« Tokio.

3/4 ZAVITKA Kneippove

SLADNE KAVE TVORI DRAGOCENI PRAŽENI SLADNI SLADKOR

ZRCALO naših dni

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 20 din

Ljudje, ki ne bi smeli imeti otrok

Usoda me je zanesla na Gorenjsko, kjer sem dobil službo. Hrano sem imel pri družini, ki ima otroka, ki še ni dovršil deset mesecev. Otrok je zmerom v košari, ki je visoka 1.30 m. Ker je otrok izredno živahen narave in tik pred dobo, ko bo shodil, se vedno sklanja nad rob košare. Nekeč pa je to postalo skoraj usodno. Nagnil se je preveč, tako da je navpično padel iz košare in z vso silo z glavo udaril ob tla. Zahvaliti se je le srečnemu naključju, da je otrok ostal pri življenju. Kmalu potem se je to ponovilo, toda imel sem srečo, da sem fantka ujel tik pri tleh. Opozoril sem starše na nevarnost, a šele po dveh mesecih je visoko košaro nadomestila nižja, ki meri le 0.40 m od tal.

Če človek doživi podobne stvari in vidi skrajno malomarnost staršev, ki se ne zavedajo velike odgovornosti do svojih otrok, nehoti zmagje z glavo in se čudi sodobni »civilizaciji«, ki se še ni povzpela na ono višino resnične kulture, da bi izdelala ter izvajala zakone, ki bi imeli namen, poučiti starše o njih veliki odgovornosti.

Zgoraj opisani primer žal ni osamljen in zato ponavljam: Ljudje, ki jim manjka čut odgovornosti, ne bi smeli imeti otrok!

Bizeljski.

Poslužujte se košev za smeti!

Kako zelo pametno je naredil mestni magistrat, da je postavil košče za smeti! Toda še pametnejše bi bilo, če bi jih ljudje uporabljali in metali ogradke in papir vanje, ne pa na tla.

Ko sem šla zadnjič v šolo, mi je na nekem olupku spodrsnol in padla sem tako nesrečno, da sem se hudo potolkla po kolenu in opraskala po rokah.

Ta dogodek se mi je primeril v mestu, v bližini koša za smeti. Toda to se primeri tudi drugim, ne samo meni in bi bilo nesmiselno postavljati koše, če se ljudje ne zavedajo, zakaj prav za prav so.

Dijakinja.

Slaba vzgoja

Ne mine dan, ne da bi bila na poti v službo pričla dogodkom, ki mi v vsej svetlobi prikazujejo srčno nekulturno sodobne mladine.

Vsako jutro hodim po zelo prometni cesti (Zaloška v Mostah) v mesto v službo. Ko grem tako nesluteno po hodniku, zaslišim za seboj močno zvonjenje kolesarja. Ne meneč se za to in misleč, da mora kolesar pač voziti po cesti mimo, nadaljujem svojo pot. Toda zvonec nadaljuje svojo pesem, kolesar pa v prepričanju, da se bom umaknila, svojo pot, prav tako tudi jaz.

Ko privozi vstric mene, se zaradi ozkega hodnika zadene v mojo torbico, ki pade na tla. Kolesar pa, ne meneč se za to, vozi dalje.

Kaj pravite, gospod urednik? Res, da so naše ceste, posebno v predmestju, v zelo slabem stanju, na njih se zlasti v jesenskem deževju nabere mnogo blata. S tem pa vseeno ni rešeno, da bi morali kolesarji s svojimi vozili nadlegovati mirne pešce po hodnikih.

Prizadeta.

Belgija je izgubila svojega narodnega junaka

Bruselj, sredi novembra.

Prejšnji teden je v Bruslju umrl za hripjo, ki se ji je pridružila pljučnica, bruseljski župan Adolphe Max v 70. letu svoje starosti. Belgija je izgubila z njim svojega največjega narodnega junaka iz svetovne vojne.

»Max je umrl.« Ta žalostna novica se je te dni bliskovito razširila po vsem Bruslju in kmalu nato po vsej Belgiji. Sleherni Belgijec je poznal tega junaka pravičnosti in svobode in sama belgijska kraljica Elizabeta, vdova pokojnega kralja Alberta in mati sedanjega kralja Leopolda, ga je osebno obiskala nekaj trenutkov pred smrtjo. Prinesla mu je šopek rdečih vrtnic, želeč mu, da bi kar najhitreje ozdravel. Njena želja se ni izpolnila, župan Max je kmalu nato izdihnil.

Zivljenje tega edinstvenega moža je bilo posvečeno borbi za pravico in svobodo. Ko so Nemci 20. avgusta 1914. vikorali v belgijsko prestolnico, si je poveznil na glavo cilindar, si opasal okrog suknjiča pozlačen črno-rdeč pas in sam odšel pred vhod v mesto, kjer je želel govoriti z nemškim generalom.

Neki višji častnik ga ni poznal: »Was wollen sie?« je kratko vprašal. Župan mu je vljudno pojasnil, da ne govori nemški in želi govoriti francoski. Dejal je:

»Kot predstavnik tistega mesta, ki je pred dvema letoma sprejelo kot gosta vašega vladarja, želim poslati tole

Nemški častnik je naposled le odnehal in peljal Maxa k nemškemu generalu von Jarotskemu. General mu je ponudil roko, toda zavedni Belgijec Max jo je vljudno odklonil:

»Razumeli boste čustva, ki jih občutim v tem trenutku.« se je izgovoril. »Ne morem vam dati roke.«

General je za trenutek pomislil in resno odgovoril: »Prav imate.«

Župan je želel, naj čete obidejo mesto, da bi se izognili demonstracijam.

Istega dne je sprejel župan Max v svoji delovni sobi nekega nemškega častnika, ki je prišel, da mu napove visoko vojno kontribucijo. Preden je sedel, je položil častnik na mizo svoj samokres. Župan Max je nato vzel iz žepa svoje polnilno pero in ga položil poleg browninga.

Nemci Maxa niso mogli pridobiti zase in zato so ga naposled aretirali in odpeljali v Nemčijo, kjer ga internirali v trdnjavi Goslar. Ob sklenitvi premirja se je Maxu posrečilo vrniti v domovino, in že nekaj dni nato se je lahko udeležil zmagozlasnega sprejema kraljevskega para v prestolnici.

Ko so ga obsipali s častmi in odlikovanji in mu ponudili plemstvo, je vse odklonil in skromno odgovoril:

»Max sem in Max ostanem.«

Zivel je skromno in preprosto. Vso svojo energijo je vili v izravnavanje nasprotij in v borbo za pravično stvar. 21. novembra 1919. ga je kralj Albert imenoval za ministra, leto pozneje je postal poslanec in je to ostal do smrti. Za ponosnim in gorečim patriotom Maxom žaluje danes vsa Belgija.

Deset zapovedi za Nemke

Berlin, novembra.

Skoraj vsi berlinski listi so pred kratkim objavili deset zapovedi za Nemke, s pripombo, naj jih čim večkrat prebere in se po njih ravna. Zapovedi se glase:

1. Ko dopolniš šest let, je tvoja dolžnost, da stopiš v Zvezo nemških deklet.
2. Čim več se bavi s športom.
3. Vsak dan jej samo eno jed.
4. Leto dni delaj v delavskem taboru in pri tem ne godrnjaj.
5. Plesati smeš samo arijske plesne, ne pa fokstrote in »Lambeth-walk«, ker so to črnski in židovski plesi.
6. Nikar se ne šminkaj, ker je to divjaški običaj.
7. Ne kadi, ker boš tako domovini prihranila devize.
8. Jej malo presnega masla, mleka in masti.
9. Ne zametuj pločevinastih škatlic, ker je pločevina državni potreba.
10. Ne poslušaj oddaj tujih radijskih postaj.

Kdo govori v Londonu?

B. B. C. (izgovori: bi-bi-si; kratica za British Broadcasting Corporation — Britanska radijska družba) razširja, kakor je znano, vsak dan po dvakrat ali celo po trikrat poročila v nemščini, francosčini, italijansčini,

srbohrvaščini, madžarsčini, romunsčini, češčini, poljščini itd.

Poslušalci radia so morda opazili, da imajo nekateri radijski napovedovalci

Strojničar angleškega bombnika sprejema od častnika pred poletom na sovražno ozemlje še poslednja navodila.

bolj kultiviran glas kakor drugi. Na splošno sicer vsi napovedovalci svetovnih radijskih postaj slove po svoji blagolastnosti in kultiviranosti govorjenja, ali pri političnih »speakerjih« je tema dvema zahtevama dostikrat težko ustreči.

Prva slika nemških vojni ujetnikov — podmornških posadk in letalcev — na Angleškem. Ujetniki so zaprti v ujetniškem taborišču, obdanem z žico, stražijo jih pa vojaki z nasajenimi bajoneti.

Londonске oddaje so sicer vse na dostojni višini, toda poznavalec bo vendarle razločil odenke med njimi. Zelo kultivirano govori francoski napovedovalec, prav tako tudi Italijan. Nemška oddaja prav nič ne zaostaja za njima. Saj pa tudi ni čudo: ali veste, kdo govori v nemški oddaji. Slavni nemški filmski igralec Walter Rilla — a kdo bo obvladal tehniko govorjenja, če ne zvočnofilmski igralec?!

Kdo so pa ostali napovedovalci? To je skrivnost. Brali smo samo to, da je drugi nemški napovedovalec grof Hans Hayn, bivši tiskovni ataše na avstrijskem poslanstvu v Londonu — torej človek, ki je že po svojem prejšnjem poklicu vsaj od daleč v sorodu s stroko, ki ji danes služi.

Aerodinamične hiše

Newyork, oktobra.

Znano je, s kakšno silo divja tornado, vrtnčasti vihar, ki v določenih dobach razsaja po nekaterih predelih Severne Amerike. V tistih krajih, kjer divja, pomete vse. Opustoši in poruši vsa poslopja, ki jih doseže.

Zdaj je pa neki ameriški inženir sestavil model hiše, kakršne naj bi gradili v krajih, kjer divja tornado in kar je glavno, ki bi lahko temu groznemu viharju kljubovala.

Model je povsem uspel. Hiša je namreč vrtljiva in se obrne v smer vetra. Tako je izven nevarnosti, da bi jo tornado pometel. Razen tega se takšna hiša tudi lahko obrne proti soncu. Izumitelj je svoj izum imenoval »aerodinamično hišo«, kajti največji zračni pritisk gre sam od sebe skozi njene aerodinamične črte.

Jelen sredi mesta

Kromeriz, novembra.

Meščani Kromeriza na Moravskem so te dni doživeli nekaj prav nenavadnega. Zgodaj zjutraj, ko so ljudje odhajali na delo v trgovine in pisarne, in otroci v šole, se je sredi ene najživahnejših ulic pojavil velik jelen. Lepa žival je nemirno dirjala sem in tja, plašec se mestnega hrupa in vrvenja.

Naposled se je jelen ustavil pred neko veliko izložbo z zrcalnimi ozadjem. Nekaj sekund je kakor vkopan strmel v svojo sliko, ki se je v desetih ali pa še več zrcalih odbijala v izložbi, potem se je pa z vso silo zaletel v svoje dozdevne nasprotnike. Zbil je okensko steklo in zrcala in se pri tem skoku tako nevarno ranil, da je obležal in so ga morali takoj zaklati. Kako je jelen zašel v središče mesta, doslej še niso ugotovili.

Smrtna kazen v nemški armadi

Berlin, novembra.

Na predlog generala Keitla so v nemški armadi določili smrtno kazen za slehernega, ki bi kakor koli rušil splošno moralno v nemški vojski.

Iz kakšnih vzrokov so upeljali tako strogo kazen, ni znano.

Apaš, preoblečen v stotnika

Pariz, novembra.

V neki znani pariški kavarni so te dni prišli znanega apaša Arturja Dri-oja, ki se je znal prav spretno skrivati pred pariško policijo, tako da ga nikakor niso mogli prijeti, čeprav so ga iskali že več let.

Ko je nastala vojna, si je prekanjeni Drio izmislil posebno duhovit trik. Na doslej še nepojasnen način si je pri-

Finska vojska je na mah postala prava »narodna armada« in je pri navedu zelo priljubljena. Slika kaže, kako si neki finski vojak in finska prostovoljka delita hišno delo.

skrbel častniško uniformo stotnika in si kupil nekaj odlikovanj. Tako oblečen se je ponosno sprehal po pariških ulicah in ker si je pustil rasti brčice in si kupil monokel, ga nihče ni spoznal.

Policiji in povsod častnike le redko mirajo in tako se je umel prekanjeni lopov pred nosom oblasti spretno skrivati. Izognil se je fronti in celo dosegel, da so ga pošteni državljani, navadni vojaki, spoštljivo pozdravljali. Lepega dne ga je pa le objestnost izdala. Pokazal se je v neki znani kavarni. Kamor je imel prej navado zahajati, in kjer so ga spoznali. Tam ga je policija tudi prišla.

Pri obisku londonskih otrok, ki so jih izselili v Sussex in nastanili v tamkajšnji šoli, je angleško kraljico Elizabeto neko dekletce nazorno pončilo, kako je treba kopati punčke.

Angleški vojaki se v kinu vadijo streljanja na tanke. Na platnu drviijo proti njim tanki in ko protitankovski top ustrel, se film avtomatsko ustavi in svetlobni pramen pokaže, kje je »skroglja« zadela.

brzojavko vašemu vladarju ali pa govoriti z generalom.

»Nemogoče.« je odgovoril častnik. Mirno in brez razburjenja je župan Max nadaljeval: »Premislite, kakšno odgovornost si nagate, če to odklonite. Moram govoriti z generalom.«

K atentatu v Monakovem: Hitler sprejema na govorniškem odru poklonitev svojih starih strankarskih tovarišev na zgodovinski seji v Bürgerbräu (Meščanski pivnici). Kmalu nato, ko je Hitler zapustil dvorano, je eksplozirala bomba in porušila del poslopja. Pred govorniškim pultom sedi Hitlerjev namestnik Rudolf Hess.

Tako žive danes v Parizu

Parizani se v zatemnjenem mestu dolgočasijo

Pariz, novembra.

V današnji vojni se je zgodilo marsikaj čisto drugače kakor so ljudje pričakovali. Tako so izostali zračni napadi stotih letal hkrati. Stokovnjaki menijo, da se jih tudi v bodočnosti ni bati. Pariz, ki so ga v začetku vojne tako hitro izpraznili, ni preleto še niti eno sovražno letalo. Člani pasivne protiletalske obrambe pazijo samo na to, da ljudje pravilno izvršujejo ukaze o zatemnitvi mesta. Kajti važno je, da v tem pogledu nihče ničesar ne zagreši. Ponoči ne sme biti nikjer nobene luči, temveč kvečjemu slinjakstij. Zato so vse javne lokale, restavracije, kavarne in zasebna stanovanja zastrižli črno ali modro.

Septembra meseca, v začetku vojne, je bilo po Parizu zvečer temno ko v rogu. Zdaj je nekoliko bolje. Pomnožili so posebne svetlobne aparate, ki jih utegnejo v eni sami sekundi utrniti. Te luči zavijajo Pariz v neko skrivnostno, medlo svetlobo. Vendar se pripeti dosti manj nesreč kot poprej. Zato je ponoči na pariških ulicah precej nenavadno. Ulice se že zgodaj izpraznijo. Proti polnoči je videti le tu in tam huškniti kakšno senco. Od časa do časa se tu in tam samo za trenutek zasveti jarka luč ročne svetilke.

Parizani so spremenili svoje navade. Zdaj vabijo drug drugega bolj na kosila kot na večerje. Ob nedeljah igrajo bridge popoldne namesto zvečer in zgodaj ležejo. Restavracije imajo največji promet med prvo in tretjo uro popoldne. V hotelu Ritzu na primer naletiš pri zajtrku na največje francoske in mednarodne znamenitosti. Jodi je prav toliko in njih cene so prav takšne, ko so bile v mirnem času. Le ob torkih ne smejo servirati beefsteaka. Vendar je dosti drugega mesa na izbiro. V hotelu Meurice vidiš od časa do časa kositi nekega angleškega generala, ki je za las podoben Windsorskemu vojvodi. In »Maxime« je opoldne sijajno zaseden, toda s tem še ni rečeno, da večerja ne bi bila prav tako dobro obiskana. Kajti v Parizu nočno življenje ne more kar tako, meni nič tebi nič, prenehati. Samo prej je končano kot poprej in nekoliko omejeno. Zabavišča na Montmartru in Montparnassu so zaprta. Le malo gledališč ima program in kine ob enajstih že zapro. Pred polnočjo ni mogoče več večerjati ali popivati.

Zasebno družabno življenje Parizani omejujejo na najožji krog. In kdor ne sprejema rad gostov, se kaj lahko izgovori. Da stanovanje ni prav nič prijetno, da so vso dragoceno posodo, srebrnino, perzijske preproge in slike poslali na deželo, kjer je tudi že služinčad. Centralna kurjava ne deluje. Zdaj je najboljši prijetni stanovati v Parizu tako rekoč samo z eno nogo. Gospod se čez teden bavi s svojimi posli, je v restavraciji, spi pa v hotelu, če noče sam pripravljati postelje. Gospa pa z otroki živi na deželi in le od časa do časa pride v mesto, da to ali ono nakupi in kakšno stvar vzame iz stanovanja. Mnogim je pa življenje na deželi postalo preveč dolgočasno. Skromnejšim ljudem pohajajo dohod-

ki. Pariz je vsak dan bolj obljuden. Nekateri okrajji bodo po ostali prazni in zapuščenji vse dotlej, dokler na fronti ne bodo zatrobili znamenja, da je krvavi ples končan.

Tudi v prezidentski palači in v ministrstvih so le redko sprejemi. Prostorji niso bogve kako prijazni. Brez velikih dragocenih slik in gobelinov so stene prazne in mrzle. Od časa do časa prirede kakšen sprejem ali čajanko, ki jo morajo prirediti. Na primer, ko so prišli angleški parlamentarci v Pariz, ali ko so Turki proslavili podpis ankerske pogodbe. Zadnjič so sprejeli častnike v hotelu Sagamu, sedežu poljskega poslanstva. Povabili so jih, da bi poslušali predavanje nekega poljskega častnika, ki je preživel grozotne dni v Varšavi in se je po vkorakanju nemških čet rešil s tem, da se je preoblekel. Peš je prehodil 260 kilometrov. Pripovedoval je o bojih za Varšavo. Zadnje dni streljanje topov in letal sploh ni več prenehalo. Celotni bolniki niso bili varni. Videti je bilo bolnike, ki so jim pravkar odrezali roko ali nogo in so se pogladi skozi okno na ulico. Primanjkovalo je hrane. Zenske so na ulicah s kože dajale konje, ki so jih ubile sovražne krogle. Primanjkovalo je tudi vode. Vsi rezervoirji so bili razstreljeni. Častniki so od poljskega častnika hoteli marsikaj izvedeti. Izpraševali so ga za učin-

ke različnih bomb. In tako se je pokazalo, da človek kljub vsemu sočutju za svojega sočloveka še zmerom misli in prvi vrsti nase. Kajti človek živi v Parizu in morebiti tudi ni za vso vojno varen pred letalskimi napadi.

Emil Herzog se bo kmalu pisal André Maurois

Pariz, novembra.

Francoski »Službeni list« je pred kratkim objavil vest, da je g. Emil Herzog, ki stalno stanuje v Neuilly-sur-Seine, prošil za spremenitev svojega rodbinskega imena zase in za svoje otroke iz Herzog v Maurois.

Kakor je znano, se je slavni francoski pisatelj André Maurois v zasebnem življenju pisal Emil Herzog. Maurois je bil samo njegov psevdonim. Z njim se je proslavil v literaturi. Nekaj njegovih sestavkov smo objavili tudi že v našem listu. Zdaj bo tudi uradno s svojimi otroki lahko nosil to ime, po katerem ga pozna ves kulturni svet.

Morski metuzalemi

London, novembra.

Preteklo leto je angleško mornariško ministrstvo izdalo nalog za gradnjo nove kraljevske jahte, ker se je zdanja kraljevska jahta izkazala za precej zastarela.

Stokovnjaki menijo, da je bil res že zadnji čas, da se ta morski veteran zamenja z novo ladjo. Današnja kraljevska jahta bo namreč že prihodnji

Zahtevajte za Vaše žimnice in tapetirano pohištvo

ŽIMO samo z zaščitno plombo
STERILIZIRANO

Naša žima je higiensko očiščena in sterilizirana na pari 115° C, ne diši, je brez maščobe in fermentov, ker je naša tovarna opremljena v to svrhu z najmodernejšimi stroji in aparati.

Odklanjajte žimo iz prepovedanih žužmarških obratov, ker je slabo in nehygiensko izdelana, ni desinficirana, vabuje fermente in ima neprijeten duh. V njej se saredijo molji in mrčes.

Prepričajte se pred nakupom!

Naše cene so najsolidnejše!

Zato zahtevajte samo žimo z zaščitno plombo
STERILIZIRANO

mesec obhajala 40letnico svojega življenja. To je za ladjo že precej visoka starost, ker ladje običajno že po 20 do 25 letih smatrajo tako rekoč samo še za staro železo. Zelo redke soladje, ki bi dočakale tako visoko starost. To pa še ne pomeni, da je kraljevska jahta najstarejša ladja na svetu. Še zdajle ne. So ladje, ki še v svoji globoki starosti varno in zanesljivo vrše svojo službo.

Eden teh morskih metuzalemov je kitajska ladja »Hsin-Tej«. Še leta 1838. so jo zgradili v ruski ladjedelnici Nevski pri Petrogradu. Svojo delo je opravljala prav do leta 1903., ko so njena jadra zamenjali s parnimi stroji. Danes je stara 101 leto in hrabro kljubuje vsem vetrovom in viharjem Rumenega morja.

Najstarejša angleška ladja je pa majhna parna ladja »John«. Stara je 92 let. Njena tovarišica je neka švedska ladja »Malaren«, ki že 90 let križari po Severnem morju.

ČUDNI LJUDJE • ČUDEN SVET

Znano je, da tisti, ki se starejšim damam noče zameriti, ne sme nikoli vprašati, koliko let imajo. Pa tudi kadar morajo povedati, koliko so stare, navadno pravo starost zamože. Pa uradnih ugotovitev so v šestih mesecih v Združenih državah obsegli 1264 žensk na večje ali manjše denarne kazni, ker so navedle napačno letnico rojstva. Samovoljne pomladitve so nihale med dvema in osemnajstimi leti.

Prvega oceanskega orjaka so zgradili leta 1858. Prostora je imel za 4000 oseb, poganjali sta ga pa dve velikanski kolesi, ki sta v premeru merili po 17 metrov. Kolesi sta bili lopatasti, podobno kakor mlinška kolesa. Poleg tega je pomagal gnati ladjo tudi velik stroj, vijalni stroj. Vse skupaj pa ni nič zaleglo. Orjak se je le počasi pomikal naprej. Zato so se tudi njegovi lastniki neprestano menjali. Vsak je napravil kakšno izboljšanje, toda kljub vsemu se orjak ni obrestoval. Naposled so ga uporabili samo še za staro železo.

Še danes je dosti dežel in držav, kjer več kot polovica prebivalcev ne zna ne pisati ne brati. Tako na primer v Mehiki, v nekaterih južnoameriških državah in v Siriji. Toda tehnika je tudi že v teh deželah zelo napredovala. Avtomobili so zelo mno-

goštevili. Tako se včasih zgodi, da sofer javnega avtobusa ne zna brati in mora enega svojih gostov prositi, da mu prebere vozni red. Še bolj množično so pa gostje, ki ne znajo prebrati svojega voznega listka.

Laboratorijski poskusi so pred kratkim pokazali, da neprestan hrup ovira rast podgan. Opazovali so več rodov in ugotovili, da je njihova velikost nazadovala za več kot deset odstotkov.

Med pajki je neka precej nenavadna vrsta, ki ima zelo čudne navade. Ko pajkova razprede mrežo in napravi stanovanje, da bo vanj pripeljala svojega enodnevnega moža, ne pozabi napraviti tudi lepljive, cik-cakaste niti, ki se začne izven stanovanja in se konča pod mrežo. Nad mrežo se pa začne druga, tanjša polovica te niti, ki prav tako sega do roba mreže. Ta tako imenovana »poročna nita«, naj bi služila pajku, da bi se lažje približal svoji ženi. Kajti znano je, da se pajek, čeprav je iste ga rodu, zelo težko znajde v mreži drugega pajka. Po tej niti pa hitro doseže svoj cilj. Ko je pa poroka konec, hoče možiček uiti uničujoči ljubezni svoje žene. Pri tem uporablja drugo polovico »poročne nite«. Toda ženica je hitrejša, skoči za

nezvestim možem, ga zgrabi, ovije z nitmi, ga ugrizne in na koncu koncev z največjim tekom — poje.

Prvi polet z motornim letalom baje nista napravila, kakor splošno mislijo, Američana brata Wilbur in Orville Wright, temveč Nemec Karl Jatho leta 1903. Na neki jasi pri Hannoveru je napravil prvi »skoke«, dolg 18 metrov tri četrt metra nad zemljo. Brata Wright sta startala šele štiri mesece pozneje. Jathovi poskusi niso bili znani, ker je bil Jatho sicer po poklicu uradnik in svoje letalske poskuse je kot »izredno zaposlitev« moral skrivati.

Leta 1937. je v nekem velikem pristaniškem skladišču v Liverpoolu začelo goreti. Nastala je velika škoda. Vzrok požara so mogli ugotoviti šele čez dolgo časa, po dolgotrajnih preiskavah. Izkazalo se je, da je bil požar posledica požara povzročil veter. Odprl je neka vrata in ko so se vrata zaloputnila, je padla na tla na vratih pritrdjena gasilna naprava. Padla je na tla tako, da se je sprožil gumb. To je spet povzročilo razelektrenje in žarkovje je zadelo nasproti ležeči števec, kar je povzročilo krutek stik. Leseno okvirje se je vnelo in tako je iz samih slučajnosti nastal velikanski, vse uničujoči požar.

Na svetu živi 75 milijard ptičev

Pariz, novembra.

Francoski zavod za proučevanje narave je objavil zanimivo statistiko o pticah. Ta statistika nam pove, da živi na svetu 75 milijard ptičev vseh vrst, torej 38krat več kakor ljudi.

To razmerje med pticami in ljudmi kajpak ni povsod enako. Na Angleškem živi na primer okrog 200 milijonov ptic, torej štirikrat več kakor ljudi. Proti Vzhodu število ptičev vse bolj narašča.

Obleke in nogavice iz aluminija

Newyork, novembra.

Pred kratkim so v Ameriki začeli izdelovati obleke iz stekla. To modno novico so kajpak objavili časopisi vsega sveta.

Avstralija ni hotela zaostajati za Ameriko. Torej so pričeli v Avstraliji izdelovati tkanine iz plutovine. Pravi, da je to blago zelo lahko, da ga ni mogoče strgati in da je — to je najvažnejše — nepremokljivo.

Da bi se maščevali Avstraliji, so ameriški kemiki prišli za delo s polno paro. In res, v nekaj mesecih so se postavili z novim izumom, z blagom iz aluminija. Po dolgih poskusih se jim je posrečilo izdelati iz aluminija tako izvrstno blago, da se utegne z njim po prožnosti in voljnosti kosati samo še prava svila.

Novela „Družinskega tednika“

PLAHO SRCE

Napisala L. Strauss-Ernstova

Seveda je prišla Michelina dosti prekmalu. Po končanih uradnih urah v pisarni je tako hitela čez bulvar k postaji podzemeljske železnice, da je prišla skoraj pet minut poprej tja kakor običajno. Pred šesto uro se gotovo ne bo prikazal.

Jasno je, da se je že poprej lepo naleptičila, pred zrcalom, ki ga je lahko vtaknila med tipke na svojem pisalnem stroju in ga hitro skrlila, če se je šef približal. Kljub temu pa ji ne bi škodila temeljita preiskava pred velikim zrcalom na avtomatu za čokolado. — Kajpak, mali klobuček s cvetličami je nekoliko nagnjen na desno okoli drzno sedel na skrbno počesanih kodrih. Majhna usteca so imela ravno pravilno češnjevodečo barvo in trepalnice, skrbno počrtnjene in urejene, so bile nezasišeno dolge in svilene. Vse je bilo v redu.

Michelina je sedla na klopico blizu izhoda. Vsi, ki so zapuščali podzemeljsko, so morali iti tu mimo. Ta je bilo glavno. Da bi se zdelala čim bolj neprisljubna, je Michelina razgrnila časopis, staro številko »Večernika« in je brala, morebiti že stotič, majhno notico v rubriki »Dobri nasveti za ljubene in življenje«.

»Vsak večer ob šestih,« je pisalo tam notri, »ko prestopim na postaji podzemeljske železnice Strasbourg-St. Denis, vidim mlado dekle. Zaljubljen sem vanjo, toda ne upam si jo nagovoriti. Včasih se mi zdi, da se mi nasmehne. Kaj naj storim? — Podpisano je bilo »Plaho srce«.

Ko je Michelina vprašanje prvič pre-

brala, je hitro v stroj vtaknila polno papirja in pisala časopisu: »Tudi jaz se odpeljem vsak večer ob šestih s postaje Strasbourg-St. Denis. Menim, da se gospodovo vprašanje name nanaša. Kajti že večkrat me je tisti gospod zelo koprneče pogledal. Ali mu hočete, prosim, sporočiti, naj mi piše. Tu je moj naslov...« Podpisala se je: »Mala svetlolaska.«

Stvar je bila vsekako ta, da je bilo ravno na tej prometni postaji ob koncu uradnih ur videti nešteto mladih deklet, med njimi tudi dosti svetlolask. Resnici na ljubo bodi povedano, da je tudi Michelina prestregla marsikakšen občudujoč moški pogled, ki jim je pogosto odgovorila z ljubeznim prikritim nasmehom. Toda Michelina je bila optimistka. Zakaj ne bi bila ravno ona srečna dama boječega gospoda? In če je bil res tako boječ, mu je treba pač pomagati.

Vlak se je ustavil. Vrata so se odprla. Cel tok ljudi je drl proti izhodu. Toda vsi so hiteli mimo, ne da bi se ozrli. In to bi neznane vendar moral storiti. Kajti odgovor, ki ga je Michelina našla v rubriki »Dobri nasveti za ljubene in življenje«, se je glasil: »Zal nam, mala svetlolaska, ni mogoče v časopisu objaviti naslova. Menimo pa, da vaš boječ oboževalec stalno prebira našo rubriko in vam predlagamo, da ga prihodnji četrti ob običajnem času na običajnem mestu počakate. S šopkom vijolic, ki jih prinesite na svoj plašč, mu dajte razumeti, da vas lahko pozdravi.«

In zdaj Michelina sedi tukaj s svojim šopkom vijolic, ki ga je kolketo pripela na svoj ovrtnik. Ko bi starši vedeli, bi bili pač ogorčeni zaradi Michelinine pustolovščine. Toda ali niso bili nekoliko prestrogi?

Spet se je ustavil nov vlak. Michelina je pazljivo premerila vsakega, ki je šel mimo nje. Skoraj zadnji je prišel mladi mož, ki se je zdelo, da se mu prav nič ne mudi. Počasi je korakal z odpetim plaščem in nazaj potisnjenim klobukom. Ko je zagledal Michelino, se je nasmehnil. »To je on,« je reklo Michelinino srce in je poskočilo. Njegov pogled je drsel od njenega ljubkega, svežega obrazka do šopka vijolic. Ali bo...? Michelina je brez diha vstala in nekaj, kar je bilo močnejše, ko vsa dobra vzgoja, jo je prisililo, da se je nasmehnila. Tujec je obstal.

»Ali ste to vi?« je vprašala Michelina.

»Da, jaz sem.«
Potlej je bilo samo po sebi razumljivo, da je bila Michelina ob njegovi strani po stopnjicah navzgor, čeprav bi morala počakati vlak za domov. Kmalu sta bila v živem pogovoru in po kratkem oklevanju je bila Michelina pripravljena popiti z njim kavo, preden gre domov. Na česti, po kateri je bil največji tok ljudi, ga je na skrivaj nekoliko natančneje pogledala. Imel je rjave, živahne oči, ki so bile poprej drzne ko boječe. Toda morebiti se je motila. In kako zanimivega so ga napravili majhni brki nad zgornjo ustnico!

Pripovedovala mu je o pisarni, o Marcelli, o domu. Zanimknen je prišloval njenemu čelbanju. Povedal ji je, da je bančni uradnik z najboljši bodočnostjo. Njegova rodbina živi na deželi. Včasih se počuti zelo osamljenega, zelo zapuščenega v velikem mestu. Če se ne bi mogla sem in tja kdaj videti? — Michelina je imela

pomisleke zaradi strogih staršev. Zvečer po službi kakšne pol ure že, toda za ples? Ali celo ob nedeljah na Marni?

Kajpak jima pol ure kmalu ni bilo dovolj. Toda Gilbert — Michelini se je zdelo to ime zelo romantično — je predlagal, naj ga predstavi staršem. Naposled je vendar soliden mladi mož, ki mu ni ničesar očitati.

»Toda kaj naj rečeva, če naju vprašajo, kje sva se spoznala?«
»Resnico,« je rekel Gilbert neprisljubno. Michelina je bila presenečena. »Zakaj neki ne, Michelina, ali je tako nemogoče spoznati se v podzemeljski železnici?«

»Seveda ne.« — Kako rahločuten je bil! Nikoli ni omenil »Večernikov« rubrike, kateri se imata zahvaliti, da sta se spoznala. In kakor bi se molče dogovorila, tudi Michelina ni nikoli tega omenjala. Bilo je ko skupna, majhna skrivnost, ki ju je vezala.

Gilberta je torej neko nedeljsko popoldne predstavila svoji rodbini. Michelina je bila vsa vročena. Toda Gilbert je bil samega sebe v svesti in prav nič boječ. Poznal je nekega očetovga predstojnika, ki je bil poštni uradnik in je kramljal z njim o službi. Materi je slavo pel za njene češnje, ki jih je znala pripraviti po starim, preizkušenim receptu. Trdil je, da je morala dodati kakršno koli skrivnostno dišavo, kajti pri njegovi materi mu nikoli tako dobro ne diše. Odtlej je smel priti vsako nedeljo. Če je bilo lepo vreme, so se peljali na Marno, kjer se je Gilbert igral z Michelinini majhnimi brati.

Skratka, spadal je k družini in sčasom je samo od sebe prišlo, da so se začeli pogovarjati o skorajšnji možitvi. Michelina je bila vsa srečna.

Višek Michelininih porok je bila kajpak vožja z avtobusom v Robinson. To nenavadno izletniško točko so

si izbrali vsi pariški novorojenčci, da bi med drevesnim listjem, čisto v kroni starih dreves pilj kavo. Gilbert in Michelina se prav tako nista dala prikrajšati, da ne bi splezala po visoki lestvi prav na vrh, da bi bila tam čisto sama, kakor se pač spodobi za pravi pariški poročni par. Spodaj pod njima so se veselili pa sva.

Michelina, ki je bila od razburjenja in popitega vina nekoliko iz tira, je bila bolj sproščena kot sicer. »Veš kaj, Gilbert, zdaj bi se morala prav za prav zahvaliti »Večerniku«.

»Zakaj neki, dragica?«

»Saj vendar veš!«

Gilbert je bil manj presenečen, kakor bi to utegnili pripisovati razburjenosti dneva. Temna slutnja se je perajala v Michelini. Hitro je popila požirek kave. Potlej je zajetljiva: »Ali nisi ti, plaho srce?«

»Jaz? Plaho srce?« se je zasmejal.

»Kako pa prideš na to, otrok moj. S plahostjo danes ne prideš daleč. Zmerom sem stal čvrsto na nogah in se nisem dal odriniti. Ali misliš, da bi mi sicer tako hitro zvišali plačo, da sva se lahko tako kmalu poročila?«

Zasmejal se je. Michelina je molčala. Skušala si je prigrigovljati. Ali ni vseeno, če je »plaho srce« ali ne? Ljubim ga, on ljubi mene. Lepe dohodke ima in starši so zadovoljni. Zelo srečna bova.

Toda če si je še tako prigrigovljala, se ni mogla iznebiti občutka, da je nekoga oslepela — plahega občudovalca, ki na koncu vseh koncev morebiti niti nje misli ni — ali pa celo sebe?

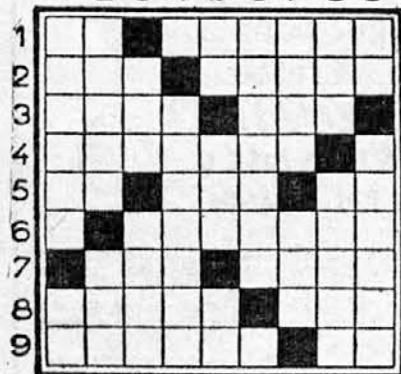
»Kaj ti je, ljubica, tako si tiha?« je vprašal Gilbert.

Michelina je le odsotno odkimala in je strmela v drevesne krone. In Gilbert si je zamišljen prižgal cigareto. Mlade žene so včasih tako čudne. Na poročni dan pa še celo...

UGANKE?

KRIZANKA

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Pomen besed:

Vodoravno: 1. sibirski reka; pogreška; 2. ruska reka; imenitna soba; 3. prvi letalec; švicarsko zdravilišče; 4. puščavnik; 5. romanski spornik; kovanje; predlog; 6. ruska vladarska rodbina; 7. vprašalnica; potem; 8. um; darilo; 9. mesto v Jugoslaviji; bog sonca.

Navpično: 1. grški pustolovec; itake; veznik; 2. tekočinska mera; prostor tik ob hiši; 3. zaimek; del telesa; 4. šport; 5. narobe pritrilnica; krstno ime; zaimek; 6. holandski otok v Zapadni Indiji; 7. pripadnik izumrlega naroda; predlog; 8. ptica; ureja zapuščinske zadeve; 9. kvarta; del voza.

POSETNIKA

Stanko Ir. Markič

Niš.

Kaj je ta gospod po poklicu?

SKRIVALNICA

GROFICA ABSALON MEZICA
UDAREC SENAT VARUH KONICA
ZAKONEC KOLINA SENEGAL
BODALO STENJ KNJIGA VILICE

Iz vsake besede vzemi dve zaporedni črki in sestavi iz njih pregovor.

MAGIČEN KVADRAT

1. A A A A A
2. A B E E E
3. E K K K N
4. O O P R R
5. R R R R T

Pomen besed: 1. dolžinska mera; 2. spevoigra; 3. del hriba; 4. bojišče; pa tudi del cirkusa; 5. utežna mera.

ČRKOVNICA

C E J A Z I
M N E T I Č
O M R G M I
Z A V S A K

IZLOČILNICA

SALON — MOTOR — POSLEDICA — RABELJ — LICINKA — VISLICE — POZABA — RADOST — POVELJE — POLOVICA — VOJNA — KISLINA — STENICA — SAMKA — BARVILO — SOBOTA.

Iz vsake besede vzemi dve zaporedni črki in sestavi iz njih pregovor.

DOPOLNILNICA

O K P O O D A L O T E L I
* * * * *
A T S E O N O V T P A V O

V srednjo vrsto vstavi prave črke, da dobiš v navpičnih vrstah same besede, v srednji vodoravni pa ime in priimek slovenskega pesnika.

PREMIKALNICA

SLANKAMEN
KOLASIN
KARITETA
MANITOBA
TATVINA
SAMOSTAN
FERDINAND

Premikaj te besede tako, da dobiš v treh navpičnih zaporednih vrstah tri zemljepisna imena.

Rešitve ugank iz prejšnje številke

Krizanka: Vodoravno: ar. kupola, mak. Krpan, ubod, han, Lilliput, en. nu, de. Maraton, tam. Reni, pirat, kan, apatit, ta. Navpično: amulet, pa, ratin, tip, kol. Mara, uk, pir, ti, prhutar, opul, tek, lan. Donat, na. Menina.

Posetnica: Učiteljica ročnih del. Črkovnica: Začni pri zadnji črki v prvi vodoravni vrsti, potem vzemi predzadnjo v isti vrsti in drugo v zadnji navpični vrsti in tako dalje postrani nazaj, pa dobiš: V vojni je tudi zmagovalce premagan. Skrivalnica: Če se vetru predam, te veter odnese. Premikalnica: Toledo, Oregon, Modarna. Dopolnilnica: France Levstik. Veriga: Helena, namera, raketa. Talija: Jagoda, darilo, tovičke, ščetina.

KRIVICE, KI JIH DELAMO OTROKOM

Gospa dr. Perkinsova iz Washingtona, tajnica v oddelku za vzgojo, piše v enem svojih, po vsej Ameriki znanih člankov o vzgoji otrok:

»Neverjetno, toda resnično je, da celo pametni, resni ljudje ne znajo pravilno govoriti z otroki; če govorijo z otroki, mislijo, da se morajo »pogovarjati« do njih in govoriti z njimi kakor z majhnimi idioti. Naravno je, da se z otroki ne moremo pogovarjati istih stvari, kakor z odraslimi ljudmi, kajti njihovo obzorje je še omejeno. To nas pa še ne opravičuje, da govorimo z otroki tako, kakor ne bi nikoli govorili z odraslimi ljudmi, in da jim zadajamo vprašanja, ki nimajo prav nobene zveze z logiko in zdravom pametjo. Slišala sem, kako je neka teta rekla svoji mali nečakinji: »Joj, kako lepe kodrčke imaš, ali jih daš meni?«

Otrok jo je kajpak začuden pogledal, prav kakor bi jo pogledala kakšna odrasla dama, če bi mu rekla te nesmiselne besede. V tem pogledu je pač otroška pamet še popolnoma enakovredna pameti odraslih ljudi.

Čeprav pri otrocih zavest dojemanja in razumevanja ni še tako izostrena kakor pri odraslem človeku, vseeno imajo otroci zelo oster čut za pravico in krivico. Tega se gotovo še sami spomnimo iz mladih, otroških let.

Pogosto slišimo, kako pravi mati otroku: »Nehaj že vendar jokati! Čeprav je človek še tako lačen, mora počakati do kosila. Pred kosilom ne smeš jesti!«

Mati, premisli, če tudi ti sama tako delaš. Če si pred kosilom lačna, si odrežeš kar podzvestno kosček kruha in ga poješ. Potlej pri kosilu prav tako s tekom ješ, čeprav ti ne kruli v želodec. Razen tega pa najbrže ne bi nikomur drugemu kakor svojemu otroku rekla:

»Nikar ne jejte pred kosilom! Pred kosilom ne smete jesti!«

Pogosto tudi slišiš, kako graja mati otroka: »Kako neroden si, polil si prt s kavo. Takoj pojdi v kot!«

Kaj bi dejal kdo izmed vaših gostov ali pa vaših domačih, če bi se mu zgodila ista nezdoda, pa bi mu dejali:

»Kako ste nerodni! Polili ste kavo po prtu! Hitro pojdite v svojo sobo!« Če vaš mož rad nosi sinjo srajco brez ovratnice, da se mu vidi vrat, ali bi mu rekli:

»Oblecite danes belo srajco, toda niti besede ugovora!«

Stavim pa, da ste že to, ali kaj podobnega rekli svojemu otroku.

Tudi mi odrasli imamo nekatere jedi rajši kakor druge, vajeni smo celo, da nekaterih jedi sploh ne jemljemo in bi se namrgodili, če nam bi jih kdo vsiljeval. Za otroka kajpak to pravilo ne velja.

»Ali ne boš jedel špinache? Danes moraš pojesti poln krožnik! Nikar ne ugovarjaj, rajši jej.«

Denimo, da bi bila pri večerji vaša tašča. (Ni vam posebno pri sreči in nobenega vzroka nimate, da bi bili z njo prijaznejši kakor ste z otrokom.) Ali bi se ji drznili reči:

»Kaj, vi ne jeste belušev? Toda, ker jih imamo ravno pri večerji, jih boste vseeno jedli, da ne bodo ostali.«

Takšne in podobne besede, izgovorjene odraslim ljudem, bi šele pokazale, kako slabo se zavedamo ob razgovoru z otroki, da govorimo s pametnimi bitji in kako neupravičeno terjamo od njih to ali ono stvar.

Tisti, ki ne verjame, da je treba tudi z otroki ravnati in govoriti kakor z odraslimi, se mora potruditi, da jih bolje spozna in da prode v svet njihovih misli. Začudil se bo

Moderen in mladosten klobuček, eden izmed nenavadnih modelov, ki smo jih obdovajali to jesen. Oglavje je zelo visoko in kvadratno, spredaj je pa rob podoben ščitcu, kakršne imajo športne čepice. Klobuček je črn, pentlja pa rdeča. Posebno se poda k oblekam novega stila.

ob ugotovitvi, kako upravičeno je primerjanje otroškega razuma z razumom odraslih, in kako že prav majhni otroci kažejo izrazito osebnost. Zato so otroci pač vredni, da ravnamo z njimi obzirno in vljudno.»

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEN NA MIZI?

Jedilnik za skromnejše razmere

Četrtek: Sars s svinjsko glavo, hren na solati. Zvečer: Praženec, kompot.

Petek: Fižolova juha, krompirjevi cmoki. Zvečer: Fižolova solata.

Sobota: Goveja juha z vlivanci, čebulna omaka, krompirjev pire, govedina. Zvečer: Močnik.

Nedelja: Telečja obara, jabolčni zavitek. Zvečer: Safalada v solati, kava.

Ponedeljek: Segedinski golaž, krompir v kosih. Zvečer: Koruzni žganci z mlekom.

Torek: Goveja juha z rezanci, govedina, pražen krompir, pesa. Zvečer: Krompirjev golaž.

Sreda: Makaroni z mesom, solata. Zvečer: Jetra z omaki.

Jedilnik za premožnejše

Četrtek: Ragu juha, makaronova polica, solata, kompot. Zvečer: Pogacha iz zelene.

Petek: Ocvrte ribe, pražen riž, solata, omeletni narastek. Zvečer: Pečenjak, kompot.

Sobota: Goveja juha, špinaca, krompirjev pire, prepečena govedina. Zvečer: Vampi s parmskim sirom.

Varujte svoje zdravje s tem, da skrbite za

redno stolico.

Jemljite dnevno po jedi 1 do 3 Leo-pilule, ki Vam pomagajo do lahkega in prijetnega odvajanja. Oglas reg. pod Sp. br. 969 od 28. X. 1938

Leo-pilule

Nedelja: Zelenjavna juha, pečeni nadevani piščanci, pečen krompir, mešana solata, orehov kruh. Zvečer: Jetrne pogarice, kompot.

Ponedeljek: Zelnje s kranjsko klobaso, krompirjev pire, Zvečer: Krompirjeva polica, solata.

Torek: Goveja juha, kumarična omaka, makaroni, govedina. Zvečer: Telečji golaž, ocvrti krompirjevi kifeljčki.

Sreda: Kruhova juha, kolerabice, polpeli, jabolčni zavitek. Zvečer: Rižota, solata.

Pojasnila:

»Pogacha iz zelene: Bele zelenine korenčnice ostrgajte in zrežite na majhne kolobarčke ter počasi pražite na masti ali presnem maslu. Posolite in opoprajte. Napravite testo iz moke, dveh jajc, nožev konice soli, stopljenega presnega masla, vse skupaj zgnete in zvaljajte. Potlej pokrijte dobro pomaščen model ali kožo s kosi tega testa. Pražene kosčke zelene pa primešajte z rumenjakom in s tem napolnite s testom obložen model. Vse skupaj pokrijte še s kosom razvaljanega testa. Pecite v pečici in takoj toplega zvrnite na krožnik in poslavite na mizo.

»Omeletni narastek: Napravi omelet iz treh jajc, štirih žlic moke, dvanajstih žlic sladke smetane, soli, žlice sladkorja. Te omelete zreži na rezance in jih deni v namazan model, ki pa ne sme biti prav poln. Potlej razmotaj 4 rumenjake s kozarcem sveže smetane, pričaj 6 dek sladkorja, zmešanega z vanilijo in 6 dek drobno sesekljanih mandljev ali orehov, če jih ravno imaš doma. Vlij na rezane omelete in kuhaj tri četrt ure v sopari. Potlej zvrni na krožnik in postavi šodajem ali sladko polivko.

»Pečeni nadevani piščanci: Namočite odrgnjeno žemljo v mleku. Ko je dovolj napojena, ji dodajte 2 jajci, malo kisle smetane, kosček presnega masla, malo kruhovih drobtin in soli. Potlej ločite pri golši kožo od mesa, noter natlačite pripravljene nadev, kožo pri vratu sešijte, da ne bo nadev

Nogavice perilo dežniki

v najboljši kakovosti, po tovarniških cenah, v prodajalnah tovarne

VIDMAR

Pred Skofjo 19
Prešernova ul. 10
Gospodstva 2
Tyrševa 5, Palača „Slavija“

Modi širokih kril bo očitno sledila spet moda ozkih kril, ki ima vse prednosti, da se uveljavi, že zaradi prihranka pri blagu. Model je sestavljen iz ozkega krila in tričetrtinske barzunaste jopice z volnenimi rokavi. Okrašen je s krznom.

ven uhajal in piščance specite in dušite. Ko so pečeni, potegnite nit iz vratu, razrežite piščance in jih dajte s solato na mizo.

»Orehov kruh: Potrebujete eno jajce, skodelico sladkorja, pol skodelice rozin, eno in pol skodelico mleka, štiri skodelice moke, ščepec soli, 3 žličke pecilnega praška, skodelico orehov, ki ste jih razdelili na štiri dele, in dva kosčka limonove lupinice. Jajce zmešajte s sladkorjem, dodajte drugo za drugim presejano moko, mleko in sol, med tem ko neprestano dobro mešajte in naposled rozine in sesekljane limonove lupinice, pecilni prašek in orehe. Pecite 50 do 60 minut v pečici.

Moda za debeluške

Debeluške ženske — prosim, ne bele! — se rade pritožujejo, da za njih ni prave mode. Pravijo, da modni strokovnjaki mislijo samo na tiste, ki se ravna po »vitki liniji«, na polnejše ženske pa kar pozabijo. Debeluške, ki tako govorijo, so pa v hudi zmoti. Moda prinese vsako leto tudi nekaj prav

Lep črn kostim z nežno vijoličastim okrasjem je zelo prikladen za dame, ki ljubijo bidermajerski stil, hkrati pa hočejo biti čim bolj moderne. Kostim je napravljen iz najkakovnejših materialov.

izbranih modelov za polnejše ženske, izsolano oko na tem poprišču bo pa tudi med drugimi oblekami znalo ločiti važno od nevažnega in si ustvariti svojo modo, modo po svojih potrebah in svojem okusu.

Vsaka debeluška ženska je lahko zmerom elegantno oblečena, če pazi na pet prav važnih točk:

1. Nikoli ne poudari obleke v pasu!
2. Nikoli ne nosi zvončastih kril!
3. Ne nosi kratkih rokavov!
4. Ne reži obleke v pasu!
5. Ne kupuj blaga z velikimi vzorci!

Napak bi bilo misliti, da lepe žene nimajo nobenih telesnih napak. Le redkokdaj srečamo res pravo, popolno lepoto. Mnoge ženske, ki se vam na cesti, na zabavah zde tako lepe, tako izklesane postav, se morajo zahvaliti za svoje uspehe ne svoji lepoti, pač pa svojemu okusu. Obleka za debelo žensko je čisto drugačna od obleke za vitko žensko.

Naj vam opišem nekaj vzornih oblek za debele ženske.

Pričnimo kar z vsakdanjo obleko za pod plašč. Rezana naj bo tako, da teče i ram do roba v eni črti in da v pasu ni nič prerezana. Od ram do roba teče pokončno na obeh straneh v šest drobnih gub, ki delajo postav vitkejšo. Pas označuje samo zelo tenak usnjen pas. Obleka je iz tenkega volnenga blaga, ki se telesa ne oprime pretesno, hkrati pa lepo pade.

Plašč debeluške ženske je zelo preprosto ukrojen. Od ram do roba plašča tečeta dva šiva. V pasu je prepet z dvema gumboma, reverji so krzneni in ne preširoki. Segajo pa od ramen do pasu in navede postavo vitko. Rokavi so preprosti in brez zapletenosti.

Debeluška, ne pretirano debela ženska, je pogosto v kakšni večerni obleki lepša od pretirano vitke ženske. To pa zato, ker lahko izbere temne barve, ker se za en večer lahko nekoliko utesni v poseben pas in ker lahko s primernim krojem dosti doseže. Že to, da sega obleka do pete, je za debelušno žensko zelo ugodno, kajti v dopetni obleki je videti vsaka ženska vitkejša. Kroj naj bo izbran tako, da pada obleka v dolgih pokončnih polah in je nabrana kvečjemu pod prsmi. Izrez naj bo enostaven, koničast. Rokavi so preprosti, vsekakor dolgi. Debeluška ženska naj ne nosi globokih izrezov, kajti takšno razkazovanje »mesa« je neokusno, če je ženska le za spoznanje predebela.

Kostim za polnejšo ženo naj ima preprosto krilo z eno samo gubo, da lažje hodi. Jopica naj bo dolga in naj se zapenja na tri gube. Reverji ne smejo biti preširoki. Jopice, ki se zapenjajo počez, delajo človeka debellega.

Kakor vidite, se lahko tudi sleherna polnejša ženska primerno obleče, znati mora samo ločiti pravilno od napačnega. Zapomniti si je treba, da pač ni splošne mode, temveč da je vsaka moda lepa šele, če jo posameznica pri kroji za svojo postavo in svoje razmere.

Zakon in zdravje

Zdravje obeh zakoncev je zelo važno za zdravje njihovih potomcev. Zato navadno govorimo o zdravju zakoncev s stališča za zdravstveno usodo potomstva. Danes bomo pa posvetili nekaj besed zdravju zakoncev samih glede na njihovo življenje in na njihovo duševno in telesno moč.

Zdravje zakoncev pogosto odloča o sreči v zakonu. Le redko srečaš zadovoljno družino, če nista oče in mati zdrava. Izjeme samo potrjujejo to splošno pravilo. Med boleznimi, ki pogosto rušijo srečo v zakonu, naj najprej omenimo živčne bolezni. Te bolezni so takorekoč na meji med zdravjem in boleznijo in nekateri ljudje jih kratko in malo odpravijo s pojmom »sitnost«. Temu pa ni tako. Ni vsakdo, ki sitnost stresa, bolan, toda vsakdo, ki je živčen, je bolan, le da njegova bolezen ni tako očita kakor so druge. Živčni ljudje trpe predvsem duševno in ne telesno.

Če živi nervozen človek v primerni družbi in primernem okolju, lahko svojo, pogosto zelo neprijetno bolezen kolikor toliko dobro prenaša. Če ima občutljiva, razdražljiva žena mirnega moža, potem njena živčnost še ne pomeni nevarnost za zakonsko sožitje. Če sta pa oba, mož in žena nervozna in razdražljiva, potem je njuna zakonska sreča na tehtnici. To naj pomislijo vsi tisti, ki se šele nameravajo poročiti in še niso dobro spoznali značaja in temperamenta svojega drugega ali družice.

Nekatere organske bolezni so tako hude, da je boljše, če se ljudje, ki bolehalo za njimi, sploh ne poročijo; med temi so basedowova bolezen, božjast, vse duševne bolezni, bolezni možgan in hrbteničnega mozga.

Srčne bolezni same po sebi še niso ovira za zakonsko življenje. Toda možaki morajo upoštevati, da mora srce žene pri nosečnosti premagovati težak napor in naj zato ženo vsaj tisti čas kolikor se da razbremene.

Ugotovili so, da mnogi novoporočenci zbole za boleznimi na prebavilih. To so opazili predvsem pri možih, in sicer pri tistih, ki niso vajeni tečne hrane, kakršne jim kuha žena in kakršne v raznih gostilnah in javnih kuhinjah niso jedli. Njihova prebavila niso vajena tako intenzivnega dela, kajti prebavljala so samo pusto, nemastno hrano. Takšna obolenja so pa samo prehodna. Včasih se tudi zgodi, da žena, če je še mlada, ne zna kuhati in potem mož z občutljivim že-

Pozor!

Prihodnjič:

Pletena popoldanska obleka

lodecem trpi zaradi tega nedostatka. Takšne bolezni se tudi kmalu popravijo.

Pri ženah se pogosto pojavijo »lena čreva«. Tudi ta bolezen kmalu mine. Za časa nosečnosti obole nekatere žene na žolču in dobe celo žolčne kamne. Odpravimo jih po nosečnosti z zdravljenjem z oljem ali pa, če so zelo trdovratni, z operacijo.

Na stara leta zbolita pogosto oba zakonca zaradi predobre prehrane za sladkorno boleznijo. Zato velja v zakonu zmerna in ne preobilna kuhinja, če hočemo, da ostaneta mož in žena do visoke starosti čila in zdrava.

Ravnanje z mesoreznicco

Kolikokrat se v gospodinjstvu pripeti, da gospodinja ne more najti kakšnega vijaka od mesoreznice ali ji pa celo stroj sam odpove delo. Hudo je, če je tedaj meso že naspol zmleto. Če se zgodi to v začetku tlačenja, jedo navadno družinski člani bifteke namesto polpetov, ne da bi vedeli, kakšne sitnosti je imela gospodinja z mesoreznicco.

Najbolje je pa kajpak, da se na mesoreznicco lahko popolnoma zanesemo. Če bomo prav ravnale z njo, nam ne bo odpovedala v odločilnem trenutku, kakor sleherni stroj terja nego in uboga le, če prav ravnamo z njo.

Nobene mesoreznice ne smemo takoj po umivanju shraniti, kajti vlaga, ki se nabere v zarezah, luknjicah in vijakih, povzroči, da stroj zarjavi. Počakati moramo, da se mesoreznica čisto posuši, in sicer na toplem, suhem zraku, jo dobro izbrisati in shraniti na suhem prostoru. Če mesoreznice dolgo ne uporabljamo, namažimo vijake in stroj s čistim jedilnim oljem ali pa s čisto svinjsko mastjo. Samo po sebi se razume, da moramo takšen stroj pred uporabo umiti. Posebno moramo paziti na vse majhne dele. Najbolje je, da razne vijake in priprave, ki jih uporabljamo v gospodinjstvu, namizamo na vrvo in jih shranimo v posebni skatli.

Mnoge gospodinjice imajo navado, da mesoreznicco, pa tudi druge kuhinjske stroje po uporabi sicer očistijo, potem pa položijo na kotel pri štedilniku ali celo kar na vroč štedilnik, češ da se prej posuše. To je za stroj zelo škodljivo. Škodljivo je za pocinkane, pa tudi za ološčene mesoreznice. Ološčene mesoreznice tudi ne smemo pustiti v odcedku mesa, kajti odcedek bi razjedel lošč in pokvaril ves stroj. Zelo težko je očistiti majhne luknjice, ki skozi njih pretlačimo meso, posebno, če stroja nismo takoj očistili in je meso že suho. Tedaj moramo kolo z luknjicami za nekaj minut položiti v mlačno vodo, da se odmoči. Toda pravi gospodinjci tega tako ne bo treba, kajti stroj bo vselej očistila takoj po uporabi.

Zelo moramo paziti tudi na rezila mesoreznice. Biti morajo zmerom čista in suha, da ne zarjave. Zdad dobijo v trgovinah z železnino že posebno brusilo, ki z njim gospodinja nabrusi rezila pri mesoreznicci, če se obrabijo ali skrhajo.

Če kupuješ mesoreznicco, prosí prodajalca, naj ti priloži natančen popis, kako moraš stroj sestaviti in razstaviti. Razen tega se prepričaj, če dobiš v trgovini tudi nadomestne dele, v primeru, če bi se nekateri deli stroja izrabili. Samo znane znamke imajo nadomestne dele, zato je boljše, da odrišeš nekaj več, toda veš, da boš te dele lahko zmerom kupila. Če ti pa prodajalec ne more dati pismenega navodila, naj ti osebno natanko pokaže, kako je treba s strojem ravnati.

Če se boš ravnala po gornjih nasvetih, ti mesoreznica ne bo nikoli odrekla dela.

Kaj je treba vedeti o električnem likalniku?

Električni likalnikovi je zelo veliko, malo jih je pa, ki bi ustrezali vsem potrebam današnjega gospodinjstva, namreč da bi z njimi lahko likali najrazličnejše stvari.

Monogrami — entel — ažur
gumbnice — gumbi — plise
fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš
LJUBLJANA, Frančiškanska ulica

Vezenje perila, predtisk ženskih ročnih del

Elegantna vinskiordeča volnena angorska obleka z učinkovitimi programi i počez i po dolgem. Prav te proge pripomorejo do linije, kakršno zahteva današnja moda — široka ramena in ozke boke.

Da govorimo najprej o zunanosti: širok ali ozek likalnik? Doslej so imeli prednost ozki likalniki, pred kratkim jih je pa potisnil v ozadje nekoliko širši in krajši likalnik, ki se proti koncu vse bolj širi. Ozki likalniki so prikladni samo za likanje naborkov in drugih okrasov na oblekah in perilu.

Važno pri likalniku je, da je prednji konec zaokrožen, da pri likanju ne bi raztrgal čipkastih tkanin. Prav tako je potrebno, da je na zadnji strani spodnji rob zaokrožen, da lahko daste moškimi srajčnim ovratnikom potrebno obliko. Stranski robovi morajo biti nekoliko vdolbeni, da lahko likate tudi okrog gumbov. Predpogoj je pa seveda, da so robovi gladki. Hrapavi robovi fine tkanine lahko raztrgajo. Spodnja stran likalnika mora biti polirana, nikakor pa ne poniklana, ker poniklan likalnik pusti na skrobanih predmetih sive proge. Če poliran likalnik sčasom spodaj posinjli, to nič ne de, ker to še ni znak, da je likalnik pokvarjen.

Ves spodnji del likalnika mora biti kovinast, držaj pa iz takšnega materiala, ki toploto izolira.

Kozaška oblačila so zmerom znova moderna. Na sliki vidimo kozaški plašč iz sivo-črnega volnenega blaga. Na rokavih in okrog vratu je pošit z astrahanskim krznom, kozaška čepica je pa iz temnosive klobučevine.

Likalniki so zelo različno težki. Tudi to je važno poglavje pri likalnikih. Napačno je mnenje, da se lažje lika z lažjim likalnikom, kajti čim lažji je likalnik, tem bolj je treba pritisniti, dočim s težkim to ni treba.

Za dobro likanje je pa pred vsem važno vedeti, koliko se sme likalnik segreti. Nekatere gospodinjice mislijo, da utegnejo z likalnikom 300 vatov prisediti več kakor z likalnikom za 500 vatov. To pa ni točno. Likalnik s 500 wati razvije dosti več toplote, hitreje se segreje in z njim dosti hitreje zlikate. Najboljši likalnik za zasebno gospodinjstvo so tisti, ki tehtajo po 3 kile, od 400 do 450 vatov in tudi likalniki, težki 3,5 kile s 500 wati.

Nekateri likalniki so prirejeni tako, da sami izolirajo električni tok, kadar dosežejo največjo toploto. Pri ponovnem segrevanju mora gospodinja sama vtakniti vrv v stikalo. Takšne vrste likalniki so primerni za gospodinjce, ki so preobremenjene z delom, ki morajo od časa do časa likanje za nekaj trenutkov prekiniti. Likalnik se nikoli ne pregreje in ne povzroči nikakršne škode ali nesreče. Za mlade gospodinjice pa, ki še niso vajene likanja, so takšni likalniki še pripravejši. Za nevaženo roko je posebno težko likanje velikih, navlaženih predmetov. Likalnik, ki razvije velike toplote, to delo znatno olajša. Velike navlažene kose potlej lahko likate brez prestanka, ker se likalnik ne hladi.

Posebno paznjo morate pa posvečati priboru, ki spada k likanju. Kontakt na likalniku mora biti iz materiala, ki izolira toploto. Električna žica ni treba, da je zavarovana z gumijasto cevjo, ker se gumi raztopi, kakor hitro se ga dotakne vroč likalnik. Najvarnejše je, da električno žico ovijete z bombažastim konopcem.

Porabni nasveti

Če imate mastre lase, potlej si jih umijte, nato pa vsakih deset dni natrite s 60odstotnim alkoholom in lasišče masirajte.

Če preveč kadite in če bi radi prenehali ali manj kadili, si poprej, preden prižgete cigareto, usta izplaknite s srebrovim nitratom, razredčenim na 25 odstotkov. To vam bo zanesljivo pomagalo.

ČIST BEL OBRAZ

v 10 dneh z uporabo FEMINA kreme proti PEGAM. Suha ali mastna 20' — din. Po povzpetju pošilja:

PARFUMERIE BALOG — STANI DECEJ, Dunavska banovina.

ŠAH

Kombinacije in pasti

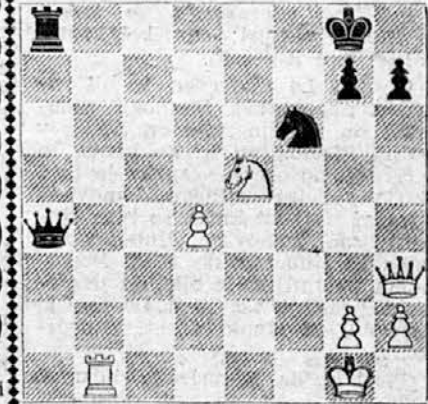
Če se partija zaradi potez enega od obeh igralcev tako razvije, da mora drugi igralec odgovarjati samo tako, kakor prvi hoče, se skupina potez prvega igralca imenuje kombinacija. Namen kombinacije je, nasprotnika oslabiliti in po možnosti matirati. Če se igralcu to posreči, je bila kombinacija korektna (pravilna); če se mu pa ne posreči in dobi po končani kombinaciji nemara celo nasprotnik premoč, je bila kombinacija nekorektna (nepravilna).

In kaj so pasti? Posebne vrste kombinacije, takšne, da ima nasprotnik na videz celo korist od njih — a samo na videz; bistvo pasti je namreč, da je v kombinaciji skrita takšna misel, da njena izvedba nasprotnika ugonobi. Pri prvi pasti prva nasprotnikova poteza ni prisiljena; če nasprotnik izpregleda nevarnost, se kombinacija izjalovi; v takšnem primeru rečemo, da igralec ni šel na led.

Kombinacije so najlepše, kar šah premore. Brez kombinacij bi bilo šahiranje zgolj mehansko premikanje figur.

Kombinacije niso za to, da bi se jih človek na pamet učil — prav tako kakor ne terjamo tega od problemov. S kombinacijami si bistrimo duha in širimo šahovsko obzorje, da se laže orientiramo, če se nam v praktični partiji pripeti kaj podobnega, kakor smo videli v kakšni natisnjeni kombinaciji.

Oglejmo si n. pr. tole pozicijo:

Beli mora dobiti, ker ima kmeta več. Sodeč po poziciji bi človek rekel, da bo boj dolg in ogorčen. V resnici se pa belemu odpira kombinacija, ki mu omogoča napoved mata v 5 potezih. Takole:

1. Dh3—e6 šah, Kg8—h8 (če 1. ... Kf8, sledi 2. Df7 mat) 2. Se5—f7 šah, Kh8—g8, 3. Sf7—h6 šah, Kg8—h8: Človek bi mislil, da je za belega najboljše, če skoči s konjem špet na f7 in da šah. Pa ne! Beli potegne 4. De6—g8 šah!! To je jedro te kombinacije. Črni mora vzeti damo s stolpom ali pa s konjem in tako zagraditi kralju še poslednjo pot za umik: 4. ... T (ah S)×g8, in zdaj sledi 5. Sh6—f7 mat. Ta kombinacija je znana pod imenom »zadušenega mata«.

Če se hočeš naučiti kombiniranja, ne zadošča študiranje kombinacij v danih pozicijah; važnejše je, če v partijah tako igraš, da si ustvariš pozicijo, ki kar vabi h kombinacijam. Za oboje sta študiranje in praksa neobhodno potrebni.

Šahovski koticček »Družinskega tednika« bo odšlej poleg problemov redno prinašal zanimive kombinacije, večidel iz partij zadnjih let, in sicer po knjigi znanega ruskega šahovskega teoretika in praktika V. J. Sozina. Našim bralcem, ki se zanimajo za lepote duhovitih kombinacij, priporočamo, da vestno spremljajo to našo novo točko v šahovski rubriki. V kombinacijah, ki jih bomo priobčevali, naj vidijo nekakšne šahovske naloge; to se pravi, skušajo naj na šahovnici samostojno dognati kombinacijo, potem šele naj pogledajo naš tekst. Tako bodo imeli poleg zadovoljstva, da so svoje znanje obogatili, še športno zadoščenje, ki ga dá reševanje vsake naloge ali uganke.

Rešitev problema št. 122

1. Kc8—d8 Kb6—a7
2. Kd8—d7 Ka7—b8 (b6)
3. Se7—c6 (c8) mat.

Rešitev problema št. 123

1. Ta6—a5 Ke6×d6
2. e7—e8T Kd6—e8
3. Te8—e6 mat.

1. ... Ke6—f6
2. e7—e8L Kf6—e6
3. Th7—h6 mat.

1. ... Ke6—d7
2. e7—e8D šah karkoli
3. Dg6 ali Ta8 mat.

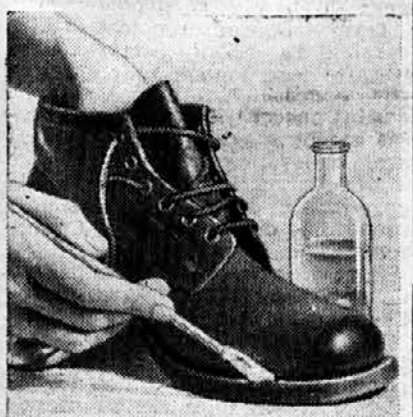
Rešitev problema št. 124

1. c6×d7 Kd6×e6
2. d7—d8T Ke6—f6
3. Td8—d6 mat.

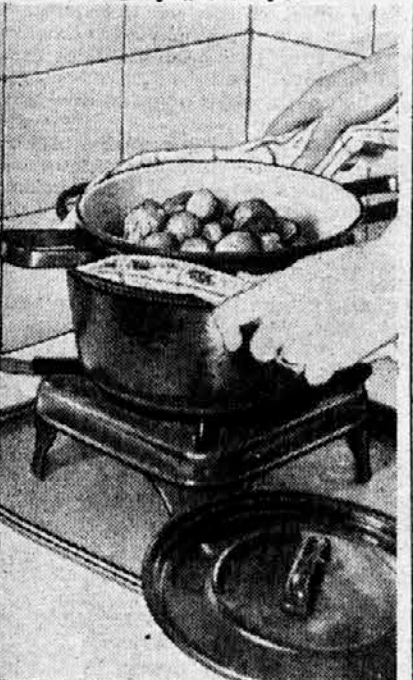
1. ... Kd6—c6
2. d7—d8L Ke6—d6
3. Ta7—a6 mat.

1. ... Kd6—e7
2. d7—d8D kar koli
3. Db6 ali Th8 mat.

Praktični nasveti

Če hočete, da bodo zimski čevlji res izpolnjevali svojo nalogo, jih morate tudi skrbno negovati. Ni dovolj, da usnje namažete z mastjo, temveč je potrebno, da jih od časa do časa, v določenih razdobjih, namažete z oljem, posebno na podplatih in na robu med podplatom in zgornjim usnjem. Tako boste preprečili, da vam vlaga ne bo uhajala v čevlje.

Zelenjavo in krompir kuhajte nad istim ognjem. Tako bo imela dosti boljši okus. Zelenjavo položite v cedilo in ga vtaknite v kožo, ki v njej kuhate krompir. Med kožo in cedilo zatlačite zvito brisaljo, da para ne bo uhajala. Cedilo pokrijte s pokrovom.

7. nadaljevanje

»Prosim te, mamica, nikar se preveč ne trudi. Rekla sem že, da bo prišlo to samo po sebi. Ne more se mi goditi bolje, kakor se mi godi. Živim v gradiču, kjer sem se rodila in preživela svoja otroška leta, v okolici, ki jo poznam do poslednje podrobnosti in ki me spominja na nekdanje prelepe dni. Veš, mati, če hočeš pravilno ceniti dom, je dobro, da si nekaj časa daleč, daleč od njega...«

»Mogoče,« je dejala gospa Le Cadreronova. Toda njeno čelo se je zmrščilo ob misli, da včasih njena ljubljena hči sicer ni toliko filozofirala, zato se je pa tem bolj od srca smejala. Toda rekla ni ničesar več.

Tiho, zatopljeni vsaka v svoje misli, sta mati in hči odšli v gradič.

XVI

Vrnivši se v svojo sobo, je začutila Orana živo potrebo po nekem, ki bi mu lahko neskrbno in odkrito razodela svoje srce. Odkar se je vrnila v domovino — in tega je bilo že dobro leto dni — se še ni upala povedati svojim staršem, kaj je doživela v Barceloni. Ni mogla povedati resnice, te strašne resnice! Misel na tisto vznemirljivo noč jo je tudi tu preganjala in pekla, toda vseeno ni imela toliko moči, da bi svojo skrivnost razkrila očetu in materi.

Vedela je, da bi jo oče rajši videl mrtvo kakor ženo neznanca, ki mu ne veš ne rodu ne pravega poklica. Besen bi pa bil, če bi izvedel, da se je poročila s človekom, ki je pomagal razrušiti svojo domovino z drznimi letalskimi napadi...

Politična prerekanja so kakor družinski prepiri; čim bolj rineš vanje, tem hujši so.

Gospod Le Cadreron je bil zagrižen nacionalist. Ni mogel razumeti, da morejo nekateri ljudje v svojih ideologijah iti do konca in seči tudi po orožju, čeprav je to v škodo veličini njihove domovine. Njegovi najvišji ideali so bili: ljubezen do domovine, ljubezen do miru in ljubezen do reda. Popolnoma razumljivo je bilo, da je globoko preziral vse in vsakogar, ki je hotel te ideale doseči z orožjem...

Trdil je, da je najvišja dolžnost sleherne vlade, da zna potolažiti razburkane duhove s tem, da o pravem času odstopi.

Nič čudnega, če se Orana v takšnih okoliščinah ni upala povedati, kaj se ji je pripetilo v tej deželi — nemirov in nereda...

S pomočjo listin, ki jih ji je prekrbel njen mož, je bila srečno prišla domov. Njeni starši so bili presrečni, da se jim je ljubljena edinka naposled le vrnila. Toda mirna družinska sreča v domačem gradiču Orani ni tako dobro dela, kakor sta upala njen oče in mati. Zdelo se je, ko da bi bila s svojimi mislimi še zmerom daleč, daleč od domovine, tam v deželi, kjer je videla toliko tragedij in grozot...

Orana je res mnogo mislila na pretekle dni. Bilo je, kakor da je v Španiji izgubila duševno ravnovesje in ga v domovini kljub neskrbnemu življenju ne more več dobiti. Zanj, ki jo je življenje tam dol potegnilo v svoj vrtnec, je bilo to razumljivo. Že celo leto dni ni dobila od svojega moža nobene glasu. Ali je res padel na Malorci, kakor je to v šali večkrat prerokoval? Morda je ranjen, celo nevarno ranjen? Morda je nevarnosti ubežal in še živi. Toda Bog ve, ali je svoboden ali ujetnik? Zakaj ji nič ne piše, ničesar ne sporoči?

Kod dobri krščanski ženi Orani ni bilo vseeno, kaj se je zgodilo z njenim možem. Ni ga ljubila — vsaj zadrževala si je to — toda spoštovala ga je, kljub vsemu. Zaman si je razbijala glavo, zakaj ji Perrena — pred svojim odhodom v Francijo mu je dala svoj naslov — ničesar ne sporoči o njenem možu.

Mlada žena ni mogla razumeti tega skrivnostnega molka. Posebno sta jo mučila zla slutnja, da se je njenemu možu kaj zgodilo, in občutek, da je bila tisti čas, ko bi mu še mogla poplačati njegovo plemenitost, premalo dobra z njim.

Toda tudi sama ni nič pisala na špansko, boječ se, da bi s tem pisanjem sprožila plaz nevšečnosti, neprijetnih njej in njenemu možu.

»Bom že odpisala, če mi bo pisal,« se je tolažila. Zdaj je vrsta na njem, da mi piše.

Včasih si je prigovarjala, da je mladi častnik morda že zdavnaj pozabil na njuno kratko zvezo. Toda spomin na dogodke in na moževe besede tiste usodne noči ji je preveč živo zatrjeval, da to ni mogoče...

»Morda je bila pa ta poroka res samo nenadna muha in je zdaj Moreno vesel, da ga nihče ne spominja name...« si je včasih dejala v uteho.

Ljubezen

ŠPANSKEGA ČASTNIKA

IZ FRANCISCINE PREVEDLA K. N.

Toda ob teh besedah je začutila vselej, kako se ji je v srce splazila otožnost, ki ji ni vedela pravega vzroka. Tako se je mučila, ne da bi svojo skrivnost zaupala svojim staršem ali kakšni drugi sorodni duši.

Rahlo trkanje jo je zbudilo iz mračnih misli. Služabnik ji je sporočil, da jo kliče oče v veliki salon. Pred očetom je čutila Orana še zmerom nekakšen strah, čeprav je bil stari gospod dober in prijazen z njo. Toda njegovi nazorji so bili tako drugačni od njenih in njegov nastop je bil tako odločen, da je mala Orana čutila vselej nekakšno zadrego, če se je morala z njim pogovarjati v dvoje.

Stopivši v salon, se je nekoliko pomirila, videč, da je v sobi tudi mati.

»Želel si govoriti z menoj, oče?« je vprašala. Očetov resni pogled je zbudil zlo slutnjo v njenem srcu.

»Da, ljuba moja. Sedi. Pogovorili se bomo odkrito, kakor se pogovore spodobni starši s svojimi spodobnimi otroki.«

Za trenutek so se Oranine oči ustavile na očetovem obrazu. Med njegovimi, sicer dobrodušnimi očmi se je pokazala dobro znana, stroga navpična guba, ki ni nič drugega obetala. Res, v poslednjem času se je očetov, včasih tako neskrbni obraz očitno postal. Ali je bila temu vzrok ona, Orana?

Pogled na ta obraz — v njem sta se zrcalili vsa skrb in ljubezen do nje — je Orano ganil do srca.

»Poslušam te, oče.«

»Tvoja mati in jaz sva sklenila, da ti najprej poveva, kako globoko čutiš s teboj, ljuba Orana.«

Orana se je zdrnila. Kam neki meri? Zakaj tako svečan uvod?

»Zelo si se spremenila, Orana, odkar si se vrnila iz Španije. Ta sprememba, ki ji ne vem pravega vzroka, me vznemirja.«

»Oh, oče, ne muči se!« je vzkliknila mlada žena v strahu, da se bo spet pričelo zasliševanje, ki ga je bila že tako do grla sita. »Saj sem že pravkar razložila materi svoja čustva. Prosila sem jo, naj ne bo nestrpna... naj potrpi, naj mi da časa...«

»Prav, prav,« jo je prekinil gospod Le Cadreron. »Denimo, da bo to še vse dobro. Toda z materjo sva te poklicala, da se pogovorimo o nečem resnejšem.«

»Resnejšem?« se je še bolj začudila Orana.

»Da, ljuba moja. Doslej si slišala samo uvod. Saj si utegneš misliti, da te nisva z materjo kar tako poklicala na tako važen pomenek.«

»Kaj vendar mi imata tako resnega povedati?« je vprašala Orana in temna slutnja jo je prešinila.

Ugodna priložnost

Ona: »Pomislil, dragi, nocoj se mi je sanjalo, da sem ti za božič podarila krasen briljantni prstan!«

On: »Škoda, da sanje pomenijo ravno nasprotje tistega, kar se v resnici zgodi.«

Ona (vsa vesela): »To je pa res krasno! Potlej mi boš torej ti podaril briljantni prstan!«

Nevarno

»Poslušaj, Danica,« pravi mati svoji petletni hčerki. »Pojdi zdaj k svoji vzgojiteljici, želi ji lahko noč in jo poljubi.«

»Tega pa ne, da bo še meni pripelala zaušnico kakor je včeraj našemu očku!«

Različno

»Anica, koliko si prav za prav že stara?« vpraša tetka svojo nečakinjo.

»Kadar sem doma ali kadar se peljem s tramvajem.«

Ze ve, koliko ura bje

Dolžnik: »Od jutri dalje bom začel popolnoma novo življenje.«

Upnik: »Lepo! Toda poprej morate poravnati dolgove iz svojega starega življenja.«

Pri zdravniku

Zdravnik: »Prav za prav vam nič ni. Le to bi vam svetoval, da bi se nekoliko več gibali na zraku. Kaj ste po poklicu?«

Pacient: »Letalec.«

Med zakoncema

Mož: »Ali ne boš zaužila uspalvalnega praška, ki ti ga je predpisal zdravnik?«

Zena: »Zaradi mene ga lahko, toda povem ti, da kljub temu ne boš dobil hišnega ključa!«

»Nič hudega, Orana. Za dekle v tvojih letih celo nekaj prav laskavega. Ti se sicer doslej teh stvari nisi nikoli prav razveselila, upam pa, da bo danes drugače. Na tehtnici je tvoja bodočnost. Ne bom govoril po ovinkih. Nekdo je spet zaprosil za tvojo roko, Orana.«

Senca je šinila čez lepi Oranin obraz:

»Nekdo je zaprosil za mojo roko? Kdo vendar spet?«

»André Dumoustier. Poznaš ga, edinec je bogatega bančnega ravnatelja, našega starega družinskega prijatelja. Dober dečko je in na najboljši poti, da postane vreden naslednik svojega očeta. Ne tajim, Orana, da bi bil prav zadovoljen, če bi ga lahko lepega dne imenoval svojega sina.«

»Oče, povedala sem ti že, da se ne bom poročila,« je resno odgovorila Orana.

»Zakaj ne?« je začudeno in razdraženo vprašal gospod Le Cadreron. »Odklonila si doslej vse ponudbe in odklanjaš tudi današnjo. Gotje se mi je zdelo to še nekam naravno, kajti razumel sem, da si še preblizu grozotam, ki si jih doživela tam doli. Upošteval sem tudi

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajca, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH LJUBLJANA

tvoj premislek, da mladeničev, ki so te prosili za roko, niti dobro ne poznajo. Toda danes? André je vendar tvoj najbližji prijatelj iz otroških let!«

»André je res simpatičen fant, spoštujem ga.«

»Vidiš! Sicer pa, kaj se to pravi spoštujem ga. Kaj bi hotela še drugega, kakor spoštovati ga?«

»Spoštujem ga, to je vse. Nobena druga čustva ne čutim zanj.«

»Poslušaj, ljuba moja,« je tedaj spregovorila mati. »Nikar ne odklanjaš takšne ponudbe kar tja vdan! Pomisli, da oče in jaz ne bova večno živela v tvojo oporo in pomoč. Edinka si in po najini smrti boš ostala sama na svetu, brez družine, brez pravega doma. Za naju z očetom bi bila zavest, da imaš dobrega, zvestega moža, ki te bo v življenju varoval in ščitil, v veliko olajšanje.«

»Ne želim si in nočem se poročiti,« je trdno in kratko ponovila Orana.

»Toda na koncu koncev povej že

vendar, zakaj ne?« je razburjeno vprašal oče.

»Nočem...« je trmasto ponovila. »Te svoje želje vama ne bom mogla pojasniti. Toda prepričana bodita, da te moje odločitve ne bosta omajala.«

»Morda bi bilo dobro za nas in zate, če ne bi bila tako trmasta,« je strogo dejal gospod Le Cadreron. »Oče!«

»Da! Tvoji izgovori so iz trte izvit! Zakaj odkrito ne odgovoriš, zakaj se ne maraš poročiti? Mar tvoja mati in jaz nista vredna iskrenosti s tvojimi ustnic? Ali hočeš ostati stara devica?«

»Zakaj ne?« je vzkliknila Orana. »Današnja doba nima več predsodkov do starih devic. Sicer pa nisem rekla, da se nikoli ne nameštam poročiti. Ponovno vam pa povem, da se zdaj ta čas nikakor ne bom poročila, pa če bi me sam indijski maharadža zaprosil za roko!«

»Otrok moj, kaj vendar govoriš!« Gospo Le Cadreronovi je zadržal glas, ko je izrekla te besede. »Ali ne veš, da je dolžnost sleherne ženske, da se, kakor hitro pride čas, poroči, ima otroke in moža?« Saj vendar ne misliš na samostan?«

»Mislim, da vseeno lahko spodobno živim, čeprav se ne poročim in čeprav ne stopim v samostan,« je trdno in ponosno dejala Orana. »Mislim, da ima vsakdo pravico, odločiti o lastni usodi. Časi, ko so starši lahko vsilili otrokom neljubljeno moža, so minili — Bogu bodi hvala za to! Nič čudnega, če so bili potlej kakšni tako trhlji in zakonci tako nesrečni!«

Oče in mati sta se začudeno spogledala. Od te strani dotlej svoje hčerke še nista poznala. Bila je zmerom tako krotka in blaga, zdaj pa ta trmoglavost! To milo dekle je prepričano, da želita njeno poroko iz bogve kakšne preračunljivosti, čeprav gre njima samo za njeno srečo.

»V zadrego me spravljaj, Orana,« je pomirljivo dejala gospa Le Cadreronova. »Nikar se tako ne vznemirjaj. Saj ne namerava kratiti tvoje osebne svobode, samo tvojo srečo želiva in nič drugega.«

»Vem, da mi ne želita nič hudega,« je nekoliko mirneje povzela Orana. »Nočem kakor koli grajati svojega ali očetovega mnenja, to se za dobro vzgajeno hčerko tako dobrih staršev tudi ne spodobi. Povedati vama pa moram, da mi je pretirano moderno življenje danih deklet prav tako malo všeč kakor poroka brez ljubezni. Toda zdi se mi, da je zakon nekaj tako kočljivega in tako vzvišenega, da ne bom prekoračila meje spoštovanja do staršev, če si želim v tem pogledu popolnoma svobodne odločitve.«

»Po domače bi se to takole reklo: Andréja sicer spoštujem, toda lju-

Pred sodiščem

Sodnik: »Če so pričevanja prič resnična, potlej je vaša vest bolj črna ko vaši lasje.«

Obtoženec: »Če bi sodili po lasih, gospod sodnik, potlej vi sploh ne bi imeli vesti.«

V šoli

Pri pouku zgodovine v ženski gimnaziji vpraša profesor:

»Katera od vas bi mi znala povedati, kdo je bil največji osvovjevalec v srednjem veku?«

»Don Juan!«

Posledice

Neke nečelje pridga duhovnik na prižnici:

»...In gorje tistemu možu, ki bo svojo ženo pretepal! Njegova roka se bo spremenila v kamen!«

Ena izmed poslušalk:

»Bog ne daj, kako bi bile šele potlej pisane!«

Med umetniki

Dramatik prebere svojemu tovarišu svoje zadnje delo:

»Kako ti ugaja drama?« ga na koncu vpraša.

»Hm... veš... boljše bi bilo, če bi se tvoj glavni junak na koncu ustrelil kakor da se je z nožem zabodel.«

»In zakaj?«

»Zato, da bi se ljudje zbudili.«

Prepričevalno

»Kdo je bila tista lepa dama, ki ste bili snoči z njo v kinu? Vaša žena?«

»Seveda. Toda ničesar ji ne pripoveduje o tem.«

bim nekoga drugega,« je zbadljivo dejal gospod Le Cadreron.

Orana je odkimala. Njen resni obraz se je še bolj zresnil, njeno sanjave oči so postale malone otožne.

»Ne, oče. Motiš se.«

Nastala je dolga, mučna tišina.

Oranine misli so kakor lahko krile ptice poletele v preteklost, za leto dni nazaj... Obraz mlade žene se je zmrščil.

Le zakaj jo oče in mati venomer nadlegujeta z vprašanji? O, kakšna ironija, govoriti njej o ljubezni, o poroki, o bodočnosti! Ali ni že žena moža, ki jo je z njim usoda zvezala po sili in brez ljubezni?... Govoriti o vseh teh sladkih stvareh njej, ki bi grešila, če bi se zdaj zaljubila v nekoga drugega, grešila nad njim, ki je tvegaj svoje življenje, da je rešil njeno!

O, kakšna ironija, njej želeli srečo in bodočnost!

Na lepem je začutila blazno željo, storiti nekaj, kar bi pretrgalo to mučno, napeto tišino, razočaralo neko pričakovanje v očeh njene matere. Bilo ji je, kakor da bi morala na ves glas zavpiti, izkričati svojo skrivnost, ki je tako moreče ležala na njeni duši. Toda nič takšnega ni storila. Pobesila je pogled in krotko ponovila:

»Motiš se, oče. Ne ljubim nikogar drugega.«

»Prav. Toda to ni odgovor na moje vprašanje! Morda bi se rada poročila z nekom, ki ga ne ljubiš, ki si ga pa iz kakršnega koli vzroka želiš za moža. Povej, ali je tako, Orana?«

»O, oče, kako se motiš! Le kako moreš kaj takšnega misliti! Prosim, razumi moje stališče. Skušala bom tebi in materi kar najbolj odkrito povedati, zakaj se ne maram moštiti. V Španiji sem videla toliko grozot, da mi je odvratna že misel, da bi svoje življenje zvezala z življenjem kakšnega možkega...«

»Smešna si!« je nestrpno vzkliknil gospod Le Cadreron. »V tvojih letih spomini hitreje blede kakor v mojih. Za tem slepomišljenjem se skriva nekaj drugega!«

»Ne, oče,« je mirno, a trdno odgovorila Orana. »Prepričana sem, da bi sleherni druga ženska na mojem mestu ravnala prav tako, kakor ravnam jaz. Prosim vaju, nikar ne silita vame. Počakajta, da se mi tu pri vama, v našem mirnem domu spet vrne duševno ravnovesje, ki sem ga izgubila tam doli. To je največja sreča, ki mi jo moreta želiti in dati. Njen glas je pri tej skromni prošnji drhtel, kakor da bi prosila kaj nevšečnega.

Gospod Le Cadreron je zakrillil z rokami. Ta glb ni izdalj samo njegove jeze, ampak tudi vso njegovo brezupnost in nemoč.

»Kaj praviš ti k temu?« je vprašal svojo ženo, ne da bi skrivaj svojo nejevoljo.

»Ne morem tajiti, da me je odgovor najinega otroka pošteno presenetil,« je dejala gospa Le Cadreronova.

Spet je v sobi zavlada tišina, da si slišal drobno tikkanje velike stenske ure.

Stari gospod je nagubal čelo. Bil je nezadovoljen z uspehom svojega posredovanja. Njegova hči, to dekletce, včasih tako krotka in ponizna, je danes tako nedostopna in trmasta. Kakšen zlomek je neki šinil vanjo, tam doli, v Španiji? Saj se je čisto spremenila! Kakor da bi čez noč dozorela in odrasla. Sicer pa... nič ni še zamujeno. Čas cel vse rane... Pomirjujoče je dejal:

»Ljuba moja, končajmo ta razgovor, saj nam je vsem trem, če že ne mučen, pa vsaj neprijeten. Prav imaš, za zdaj se ti še nič ne mudi s poroko. Mati in jaz sva še čvrsta in zdrava... Če bi prišel čas, ko bi morala ostati sama na svetu, se bomo pa spet pogovorili o teh stvareh...«

»Da, to je važno,« ga je prekinila gospa Le Cadreronova. »Nikakor ni dobro, če ostane ženska vse življenje sama...«

Orana je namršila obrvi in okrog njenih ustnic je zaigral droben nasmeh:

»Oh, mati,« je grenko dejala, »ali ni bolje vse življenje živeti sam, kakor pa ob strani bitja, ki ga ne ljubiš?«

Materi ni ušla bridkost, ki se je skrivala za temi, na videz nepomembnimi besedami. Toda prav te skrivnostne grenkosti v nekaterih Oraninih besedah ni razumela. Prizanesljivo se je nasmehnila:

»Vem, da ne čutiš do Andréja tiste velike, vsemočne ljubezni. Toda morda bi se tudi to spoštovanje do njega, ki ga že zdaj priznavaš, lepega dne spremenilo v kakšno nežnejše čustvo...«

»André je zelo dober fant,« je vnovič potrdila Orana. »Če bi svobodno izbirala moža, bi se pač ne mogla odločiti za boljšega,« je tiho pristavila.

»Oprosti,« je tedaj vzkliknil gospod Le Cadreron. »Kdo ti pa brani svobodno izbrati moža?«

HOLANDSKA: dežela reda, solidnosti in miru —

— DEŽELA,
ki je voda njena moč

Mlin na veter, značilnost holandske pokrajine. Takšne mline vidiš ob slehernem od neštetihih vodnih prekopov.

Nobena dežela v Evropi, izvzemši skandinavske države, ne učinkujejo na človeka tako pomirljivo, kakor Holandska. Ne morda zato, ker je razvoj življenja na Holandskem zastal. Življenje teče mirno in uglajeno, kakor se je ustalilo v davnih dneh. Celó v velikih mestih, kakor sta Amsterdam ali Rotterdam, ne opaziš hitrosti in vročice, ki sta sicer tako značilni za pristaniška mesta.

Vsak Nizozemec, najsi bo po poklicu kar koli, dela resno in brez mrzlične hitrosti določen čas, potlej se pa prav tako resno odpočije. Holandec je občutljiv, rezerviran in oprezen. Ne samo na ulicah in trgih, tudi v pristaniščih ne slišiš vpitja in prerekanja. Ulični prodajalci ne ponujajo glasno svojega blaga, kolporterji ne kličejo glasno imen časopisov, v tramvajih in na javnih krajih govore ljudje polglasno, in v neki veliki restavraciji v Haagu vlada takšna tišina, ko da v njej obdujejo avtomati in ne živi ljudje. Vsak tu dela tako, da ne moti svojega sosedu in da ne krši tradicionalnih pravil o vedenju in spodobnosti.

Stoletja miru in dela so na Nizozemskem ustvarila zgoščen način življenja in izoblikovala narodni značaj, ki ne prenese niti hitrice in ne naglih sprememb. Celó še tako neznatno spremembo je treba prej točno premisliti in preračunati: kakšne koristi bo sprememba prinašala? Kako se bo načrt uresničil in kakšen uspeh bo prinesel? Potlej je treba to še enkrat pretehtati, toda brez sleherne hitrice. Ali je morebiti mogoč kakšen recept, ki bi se po njem moglo popolnoma vse urediti? Radikalen način, ki postavi na glavo vse, ne prinaša zveličanja. Reforme zato ne uvajajo kar na lepem, temveč jih uvedejo postopno.

Največji konservativci v Evropi

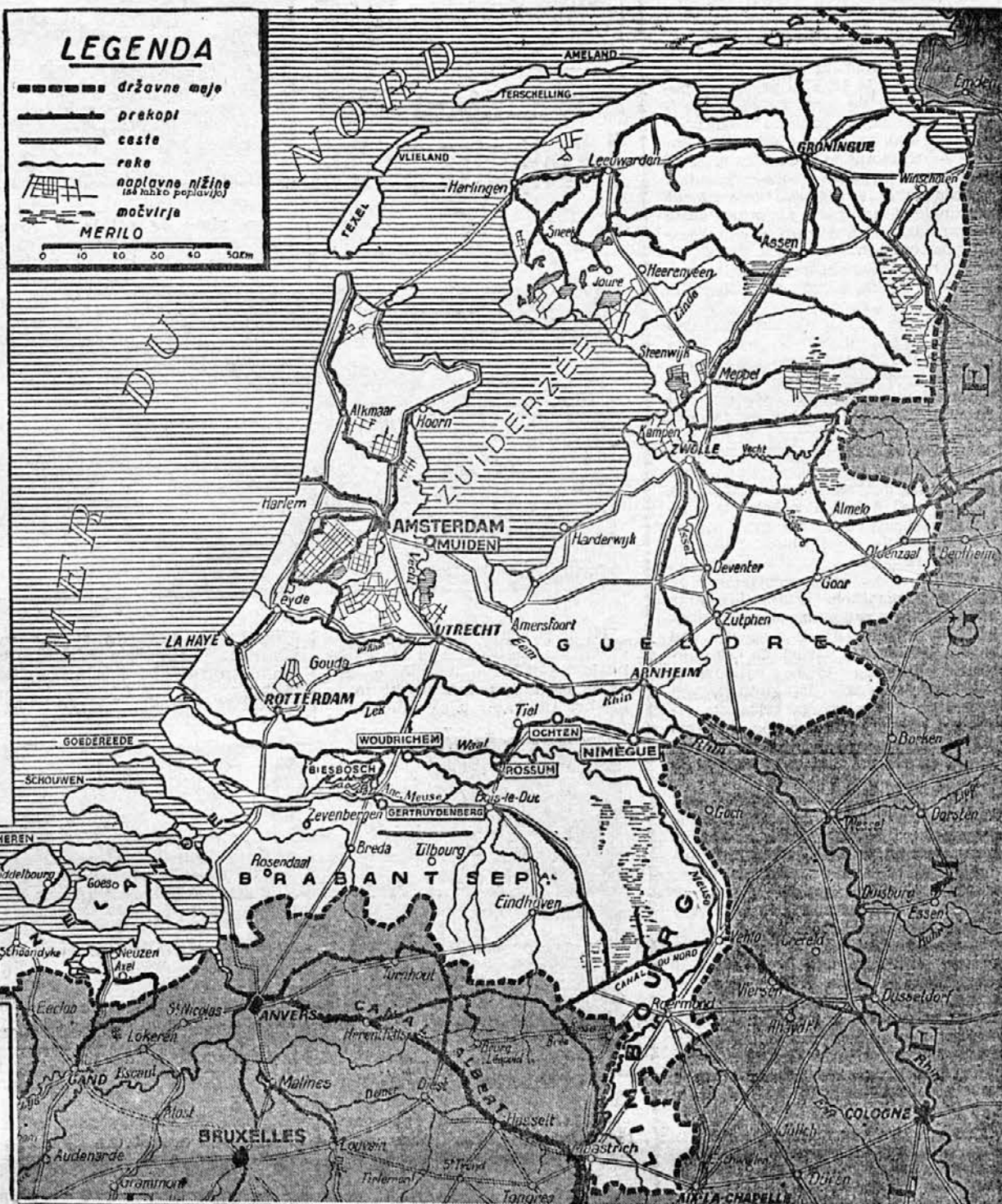
Holandski konservativizem ni oklepanje, temveč izraz narodnega značaja, zelo blizu angleškemu konservativizmu, ki se odlikuje po prožnosti in sposobnosti, prilagoditi se okoliščinam. Način življenja je zgoščen v obliko, ki se zdi zelo smotrna. Tu se je izkristaliziralo ono, kar najbolj ustreza narodnim navadam in kar se je izoblikovalo samo po sebi. Bogataši in siromaki, izobraženci in preprosti ljudje, učenjaki, industrijci, uradniki, trgovci, delavci, kmetje — vsi cenijo eno nad vse: udobno in čisto stanovanje, nedotakljivost in prijetnost domačega ognjišča, primerbo preračunan način življenja in red.

Predvsem red. Zjutraj zajtrkujejo: jajca, ržen kruh z maslom, sirom ali marmelado in močno kavo. Opoldan južnajo: prepečenec z maslom, salamo in sirom in spet kavo. Popoldne okrog štirih pijejo čaj s kolački, in šele okrog šestih kosijo: juho, meso, krompir in kolačke. Zvečer pijejo spet čaj. Nekateri jedo boljše, nekateri slabše, nekateri manj, nekateri več, toda vsi v določenem času jedo prahen kruh in pijejo kavo ali pa čaj s mlekom.

Hiše kakor škatlice

Ce greš po ulicah Haaga, boš videl skozi široka okna sama enaka stanovanja. Na ulico gleda salon z namizjem, okrog okroglega mize, pokrite s prtom, tkanim prav tako, kakor so tkani čilimi. Za salonom je obednica: precej majhna miza, okrog nje stoli. Na mizah stojijo vaze s cvetjem, na oknih vidiš tudi mnogo cvetja. Sveže oškrobljene zavese so odgrinjene in skozi okno vidiš v stanovanje.

Ce ne bi bilo hišnih števil nad vsakim vhodom in svetlih gladkih desčic z imeni stanovalcev, bi komaj našel svoje stanovanje. Neizkušeno

oko težko odkrije kakšne individualne razlike v teh stanovanjih, povsod vlada ista čistota. In povsem ista razvrstitev sob: salon, jedilnica in kuhinja v pritličju, spalne sobe pa v prvem nadstropju.

Življenje Holandcev

Način javnega življenja se je prav tako ustalil kakor način zasebnega življenja. Po dovršeni srednji šoli se mladenič, če ima dovolj denarja, vpíše na vseučilišče.

Visokošolski študij je drag in zato morejo študirati samo premožnejši. Kakor hitro mladi Holandec konča svoj študij, se na lepem ves spremeni. Konec je študentovskih krokarij in veseljačen po gostilnah. Življenje prične teči po novem tiru, na prvem mestu so služba in zaslužek, na drugem poroka.

Holandski časopisi ne prinašajo senzacij

Ko dobi Holandec službo, že za dvajset let naprej izračuna, koliko bo kdaj dobil plače, kdaj pojde v pokoj in koliko pokojnine bo dobival. A če se namerava posvetiti svobodnemu poklicu zdravnika ali odvetnika, natanko premisli, kje naj odpre prakso, kako naj začne, koliko bo na mesec dal na stran za stare dni in v katero banko bo vložil prihranjeni denar. Vse že vnaprej določi in misli na vse.

Potlej teče življenje enakomerno in enolično. Zjutraj se Nizozemec odpelje s kolesom v službo, in se z njim vrača domov na kosilo. Potlej mora pač prebrati obsežen časopis šestnajstih strani, na teh straneh je spet vse na svojem mestu: politični dogodki, prihod princeze Julijane v Rotterdam in njena slika s princeso Beatričko, obširni članki o gospodarskem položaju evropskih držav in holandskih kolonij, referati o poučnih kongresih, o novih filmih, borzni pregled, zgodovinski članki, članki o obdelovanju zemlje, o gojenju tulipanov in hijacint, o novem načinu prehrane, več listkov, kuhinjski nasveti, križanke in obširna kronika domačega življenja. Vse to je zapisano mirno, trezno, brez senzacionalnih naslovov, ker je namen časopisov, da pomirijo, zabavajo in pouče bralca, ne pa da ga dražijo in spretno zbujajo njegovo pozornost.

Zemljevid Holandije z obmejnimi predeli Nemčije in Belgije. La Haye = Haag; Anc. Meuse = nekdanji tok reke Meuse; Aix-la-Chapelle = Aachen; Cologne = Köln; Rhin = Ren.

Casopisov je na Holandskem mnogo. Izhajajo v vseh mestih, ne samo v velikih, temveč tudi v malih. Vsi ljudje znajo brati, vsi berejo časopise. Eno izmed največjih časopisnih podjetij tiska izvrsten dnevnik, ki v njem že zjutraj lahko bereš vesti, ki jih v drugih listih izveš šele zvečer. Toda solidni ljudje tega lista ne cenijo posebno. To ni soliden časopis, četudi prinaša še sveže novice. »Na koncu vseh koncev lahko preberemo to tudi jutri, ali pa slišimo po radiu,« pravijo pristni Holandci, in čitajo še dalje časopise, ki so se nanje navadili.

Red mora biti

V družabnem, državnem in zasebnem življenju je vse lepo urejeno. Nič nepričakovane se ne more zgoditi. Okrog štiridesetega leta se prične lasje na čelu in na temenu redčiti. Okrog petdesetega leta imaš lepo, široko plešo. To je neizogibno, toda življenja to ne moti. V določeni dobi starosti moraš zmanjšati vsakdanji obrok mesa, omejiti se na zele-

njavno hrano in kuhati manj močno kavo. Vse to je neizogibno. Treba je samo vedeti, kdaj je kaj treba narediti, po kakšnih poteh moraš hoditi in nikoli zaiti tja, kjer piše »verboten« (prepovedano).

Nizozemec je discipliniran in se pokorava zakonom. To mu je že v krvi. Če je nekaj prepovedano, če se pot, po kateri hodi, konča z napisom, da se dalje ne sme iti, bo šel po drugi poti, ali se bo pa vrnil. Hoditi je treba samo po določeni poti in ne, kjer se komu hoče. Ceste so zgrajene za vse: za avtomobile, za kolesarje in za pešce.

»Zakaj me pa pri vas vsi tako gledajo?« je vprašal neki Rus, ko je prišel na Holandsko.

»Zakaj? Zato, ker med govorjenjem otepate z rokami okrog sebe. Tega pri nas ne počnemo. Tu ni Rusija s svojim širokim prostorom. Pri nas, kjer je vse tako na tesnem, bi med pogovorom utegnili koga udariti. Red mora biti,« mu je pojasnil Holandec.

»Poslednjije Novosti«, Pariz.

Dordrecht na Meusi, znamenito pristanišče na južnem Nizozemskem. V Dordrechtu je l. 1618.—1619. zasedal cerkveni zbor, ki je sestavil še danes veljavna verska določila holandske reformirane cerkve. Mesto šteje 70.000 prebivalcev; zaradi mnogih kanalov ga imenujejo tudi nizozemske Benetke.

Ze lep čas bega ljudi vprašanje: ali utegne kdo Holandsko napasti? Vprašanje, ki je te dni še posebno stopilo v ospredje. In z njim drugo vprašanje: kako bi se Nizozemci branili, če bi jih Nemci napadli?

Vsi učbeniki vojaškega zemljepisja so si edini zastran odgovora na drugo vprašanje. Naj vam ga na kratko skiciram.

Vse nizozemske obrambne črte tekó na mejah vodá, t. j. po nasipih. Nasipi se lahko podro, in voda poplavi ravnino. Vrednost te vodne obrambe seveda z vodo vred pada, t. j. poleti in jeseni, pa tudi pozimi, ko voda zmrzne. Te vodne črte se morajo na obeh koncih naslanjati ob naravne ovire, tako da jim sovražnik ne more priti za hrbet.

Vodna obramba ima posebno v sedanjih časih velik pomen. Kajti težko si je predstavljati, kako naj motorizirana armada hitro pride na cilj, če ima na razpolago samo ceste na nasipih, vse drugo je pa pod vodo.

Nizozemsko branijo na vzhodu tri vodne črte, vse tri v smeri sever-jug. Prvi dve še nedavno nista veljali za bogve kako dobri. Prva je star odcepní prekop, ki so ga zgradili že Rimljani med Renom in Severnim morjem. Ta prekop — imenuje se Yssel — ima le malo vode. Njegova obrambna črta se nadaljuje na jugu ob reki Meusi; njeno oporišče je Nimwegen. Naloga te obrambne črte je, zadržati sovražnika in pridobiti čas.

Druga vodna črta poteka med peščenimi griči v pokrajini, ki jo nataka reka Eem; ta črta se na severu naslanja na Zuidsko jezero, na jugu pa na Ren. Se dalje proti jugu se nadaljuje z obrambno črto Grabbe-Ochten. Ta obrambna linija je skrajno nezanesljiva; ugotovili so namreč, da v 18 letih od 29 let v času suše ni bilo vode v njenih strugah.

Prava obrambna črta je samo tretja; Holandci jo imenujejo »novo vodno črto«. Na zemljevidu nam je ne bo težko dognati: začne se pri Muidnu ob Zuidskem jezeru, teče ob reki Vecht čez Utrecht do reke Lek, ki ji daje vodo za poplavitve, nato pa prestopi na reko Waal. Potem se obrne proti zahodu in gre ob reki Waal do Wudrichma. In tod se nasloni na čudno in neprestopno deželo, pokrajino, ki jo zemljevidi imenujejo Bies-Bosch. To je nekakšno pogreznjeno jezero, kjer je stalo nekoč 72 vasi. Nekega strahotnega dne pozimi leta 1421. je morje podrla nap in zalilo vasi s prebivalci vred. Od Zuidskega jezera do Bies-Boscha je obrambna črta dolga 84 km. Ta črta je že po naravi zelo močna. Zadaj za njo leži Amsterdam, varno spravljen v zavetju te mogočne naravne trdnjave.

Seveda: napadalec, ki ne bi maral tvegati napada na te tri obrambne črte, bi mogel prodrati na jugu, čez pokrajino Limburg, visoko 200 m, in vdreti čez severni Brabant proti severu. Toda pri tem bi trčil najprej ob drugo vodno črto, raztezajočo se z vzhoda na zahod, ob nekdanji strugi reke Meuse, med Rossumom in Gertruydenbergom. Potem bi pa moral prekorčiti po vrsti spodnji tok vseh velikih holandskih rek. Sprčo okoliščine, da se Nemci radi poslužujejo strategije klešč, bi bilo pričakovati, da bi kombinirali oba pohoda, z vzhoda in z juga.

Kljub neznatnosti holandske armade bi napad na to deželo — sodeč po jakosti njene naravne obrambe — ne bil lahak.

Člomek in zemljevid po pariškem »Intransigeant«

Holandska uslužnost

V več svetovnih listih smo ondan srečali tole zgodbičco:

Pred kakšnimi tremi tedni je dobil holandski generalni štab nepričakovano pošiljko od nemškega vrhovnega poveljstva: lepo škatlo in v njej 1500 listov nemškega generalštabnega zemljevida. Holandski generalni štab je darilo poslal državní knjižnici, češ da zemljevidi nimajo zanj pravega pomena, ko ne misli na vojno na nemških tleh.

Tri dni nato je vprašal nemški vojaški ataše v Haagu, ali ne bi moglo nemško vrhovno poveljstvo dobiti za protiuslugo generalštabni zemljevid Holandije.

Holandskemu generalnemu štabu je bilo silno žal, ker ni mogel ustreči, češ da nima nobenega odvečnega izvoda več; vprašal je, ali ne bi mogel namesto tega postreči z razkošno izdajo uradne zgodovine holandskega gardnega polka.

Vohunske avanture kapitana Rintelena

v letih 1914-1917

Iz spominov takratnega šefa nemškega vohunstva

3. nadaljevanje

Ta odgovor je bil grenka ironija, zakaj britanska mornarica je kontrolirala vse dostope k nemškim lukam.

»Nekaj je treba storiti!«
In Rintelen je skuhal načrt, ki naj bi bil ta »nekaj«.

Zaupal ga je svojim starešinam, a sporočil ga je tudi vojnemu, zunanjemu in finančnemu ministrstvu. Ker sami niso našli učinkovitejšega izhoda, so se oklenili Rintelenovega načrta.

Rintelen sam in sam Rintelen se je prostovoljno ponudil, da se bo zagnal v boj zoper vso ogromno silo ameriške politike in ameriške industrije. Obljubil je bil, da pojde sam v Ameriko in da bo organiziral pod izmišljenim imenom sabotažo v ameriških podjetjih. In res je 22. marca 1915. oborožen s cesarskim potnim listom in s priporočili za vse nemške predstavnike v Ameriki, ki mu naj bi bili v vsakem primeru na roko, hkratu pa s polno denarnico, odšel na svoje dramatsko in pustolovsko potovanje.

Prišel je dan odhoda v Združene države.

»Dogovorili smo se,« pripoveduje Rintelen, »da bom potoval na norveškem parniku »Kristiania«, ki bo prve dni aprila 1915. pristal v newyorškem pristanišču.

Za potovanje sem se izvrstno »oborožil«. Priskrbel sem si švicarski potni list, večje ponarejen v Berlinu in opremljen z vsemi mogočimi pečati, in s potrebnimi listinami. Kapitan nemške vojne mornarice Rintelen je potoval v Združene države kot švicarski državljani Emile V. Gaché. To ime sem si izbral zato, ker je bil neki mornarski častnik v Berlinu poročen z neko švicarko, ki je postala po tem potnem listu moja sestra. Dala mi je natančne podatke o mnogostevilih nečakinih in nečakih, tetah in stricah in o vsej družini, ki sem si jo tako čisto po nedolžnem pridobil. Celó fotografijo hiše mojih staršev in sliko majhne polletne vije v švicarskem letovišču sem imel v listnici, naučil sem se pa tudi najvažnejših stvari iz švicarskega civilnega in vojaškega zakonika.

Imel sem nenavadno mnogo priprav. Na perilo je bilo treba izvesti nove monograme, in še več. Perilo je bilo treba poslati v pralnico, da ne bi bili videti monogrami preveč novi... Bilo je treba urediti še marsikaj; mnogo drobnih, na videz nepomembnih stvari, toda prepotrebni, če sem pomislil, da najbrže ne bom mogel na svojem potovanju čez morje uteči podrobnim preiskavam radovednih in zelo bistrovidnih angleških pomorskih častnikov. Za prvo silo sem si zagotovil kredit pol milijona dolarjev...

Bilo je pa možno, da moje poslanstvo v Ameriki in cilji, ki sem si jih zadal, povzročijo zapletljive v nemško-ameriških odnosih. Tedaj bi Zimmermann, državni podtajnik v nemškem ministrstvu za zunanje zadeve, odločno izjavil Američanom, da ni nemška vlada v nikakršni zvezi z menoj in da delam čisto na lastno pest.

Kocka je padla. Dal sem besedo ministru vojske, ni bilo več poti nazaj. Ali bi bil tudi tako navdušen tisti dan, če bi količjak slutil, da se utegne to kratko, komaj tri mesece trajajoče potovanje zavleči v dolgih šest let? Kaj bi storil tedaj, če bi mi nekdo dejal, da moja hčerka, ki se je z menoj v avtu peljala na postajo, po teh šestih letih ne bo spoznala svojega očeta? Tisti dan — bilo je 22. marca 1915. leta — sem bil trdno prepričan o svojem uspehu in sem se poln upanja odpeljal s postaje na svoje odgovorno in tvegano potovanje.

Prva razočaranja v USA

Potovanje samo ni bilo posebno razburljivo, če odštejem pregled potnikov, ki so ga izvršili že na odprtem morju mornariški častniki neke angleške križarke. Hoteli so izvedeti, ali je na parniku kakšen Nemec. Ko so pregledovali moje listine, sem delal na moč nebržen obraz, čeprav mi je srce kar razbijalo. Preiskava je bila za Angleže neuspešna. Na parniku niso našli nobenega Nemca...

Kočljivše je bilo srečanje z britansko vojno ladjo »Essex«. Kapitan na njej je bil Watson, mož, ki je bil vse do začetka vojne angleški pomorski pribočnik v Berlinu. Z njim sem se osebno dobro poznal. Lepo srečanje bi bilo to! Švicarski potni list in vse drugo mi ne bi nič koristilo, kajti Watson bi me na prvi pogled spoznal. Na srečo sta pa parnika samo izmenjala pozdrave in »Essex« je odplul dalje.

Naposled sem se živ in zdrav izkrcal v newyorškem pristanišču. Nihče me ni pričakoval, čeprav smo se dogovorili, da me bo sprejel kakšen predstavnik naše domovine v USA. Bil sem čisto sam v velikem newyorškem pristanišču, zatopljen v svoje misli in trdno odločen kar najbolj izpolniti svojo nalogo, pa čeprav bi se moral čisto sam boriti proti 48 Združenim državam!

V žepu sem imel dva majcena toka, v njih pa original in kopijo strogo zapune najnovejše šifre za nemškega poslanika v Washingtonu in za vojaškega pribočnika. V primeru nevarnosti — če bi nas na primer »Essex« ustavila — bi moral ta dva toka požreti, da šifre ne bi prišle v roke sovražniku.

Toda takoj v začetku svoje naloge sem naletel na ovire, a ne pri naših nasprotnikih, temveč pri svojih rojakih, zastopnikih Nemčije v Združenih državah, mornariškem pribočniku kapitanu Boy-Edu in vojnem pribočniku stotniku von Papnu.

Mornariški pribočnik kapitan Boy-Ed je bil po činu višji od mene, to je pa pomenilo, da je moralo biti njegovo mnenje v slehernem primeru odločilnejše od mojega. Ze ta okoliščina me je spravljala v prav kočljiv položaj. Tudi stotnik von Papen ni bil posebno navdušen za moj prihod, in je tako postal naravni zaveznik kapitana Boy-Eda. Iz Berlina so jima brzojavili, da sem na poti v Ameriko. Bila sta užaljena, prepričana, da me prav nič ne potrebuje in da bi bolje storil, če bi ostal lepo doma.

Prišel sem v Združene države sem ju poiskal v nemškem krožku, da jima izročim toka z zaupnima šiframa. Skušal sem preganiti njuno nejevoljo nad mojim prihodom z novico, da čaka kapitan Boy-Eda doma odlikovanje hohenzollernskega reda, stotnika von Papna pa red železnega križa. Na videz sta bila prav zadovoljna z mojim prihodom, poznejši dogodki so pa pokazali, da sta mi vse prej kakor koristila.

Ze v Berlinu so me svarili pred Papnom. Ko je von Papen postal nemški vojni pribočnik v Washingtonu, to mesto še ni bilo tako važno, kajti tedaj nihče ni niti pomislil, da bi se utegnili Nemčija zaplesti v vojno z Združenimi državami. Papnova kariera je bila prav nenavadna. Najprej je bil častnik v nekem provincijskem konjeniškem polku. Pozneje se je oženil z gospodično Bochevo, hčerjo zelo bogatega alzaškega porcelanskega trgovca. Ta poroka mu je utrla pot v visoko družbo; posrečilo se mu je, da so ga premestili v berlinski gardni ulanski polk, in s protekcijo je celo dosegel, da so ga imenovali za pribočnika v Washingtonu.

Dan ali dva po mojem prihodu je pisal von Papen generalu von Falkenhaynu, zahvaljujoč se mu, da je »naposled vendar že poslal nekoga, ki bo na kakršen koli način še zajezil izvoz streliva.«

Na kakršen koli način! Ni se zmotil. Moje osebno mnenje je bilo, da je v vojni dovoljeno vse, če s tem pomagamo svoji domovini in škodujemo sovražniku.

Nastanil sem se v solidnem, toda dobrem hotelu »Great Northern«. Moja prva naloga je bila, prepričati se, ali je mogoče vsaj nekaj časa kupovati vse strelivo samo za Nemčijo in tako spraviti smodnišnice v zadrego, da ne bi mogle izdelovati streliva za druge, nam sovražne države. Kmalu sem ugotovil, da bi bil to jalov trud. Produkcija je bila tako velika, da bi v enem samem dnevu tovarne nadomestile vse, strelivo in orožje, ki bi ga jaz nakupil prejšnji dan.

V neki municijski tovarni sem lepega dne izvedel nekaj čisto novega in — po mojem mnenju — za nas neznanstveno važnega. Zapletel sem se z nekim ameriškim Nemcem v dolg pogovor o razvoju vojne. Bil sem optimist in sem dejal, da se bo vojna nedvomno zasukala v korist in znano Nemčije. Moj znanec je bil pa čisto drugega mnenja.

»Hm,« je dejal, »slabo kaže za Nemce. In če se zaveznikom pridruži še Italija...«

»Kaj govorite?« sem vzkliknil presenečen. V Berlinu so bili namreč prepričani, da bo Italija ostala nevtralna. Videč, da mu ne verjamem, je stopil moj znanec k neki omari in mi pokazal menico, ki jo je potegnil iz predala.

Nisem razumel, kaj mi hoče s tem povedati, in sem se pošalil: »Ne, ne, nisem pooblaščen indostirati menice. Tega so me naučili že tedaj, ko sem bil še podporočnik.«

Američan je udaril v smeh:

»Dobil sem to menico namesto gotovine. Ne sprejemam menic, ki jih indostirajo poročniki, posebno kadar gre za 100.000 dolarjev.«

Pogledal sem mepičo. Imela je pečat kraljevske italijanske državne blagajne in je imela datum meseca dni prej, 25. maja 1915.

»Zadnji čas se je na našem trgu pojavilo mnogo takšnih menic,« mi je pojasnjeval moj znanec. »Dobile so jih pred vsem tovarne za orožje in tovarne za strelivo. Čeprav nakupujejo to blago francoski agenti, kajpak za denar italijanske vlade, je to znamenje, da namerava stopiti Italija v vojno proti Nemčiji na strani zaveznikov...«

Dalja prihodnjic

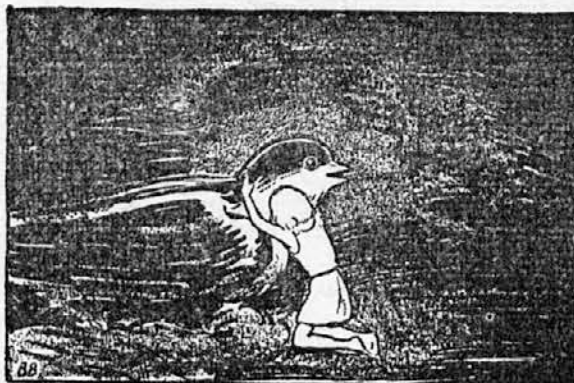

V kraljestvu palčkov

19

Vso zimo je ostala v rovu, Palčica je skrbela zanjo in rada jo je imela. Ne krt, ne poljska miš nista o tem ničesar izvedela, saj uboge lastovice nista marala.

Ko je prišla pomlad in je sonce ogrelo zemljo, se je lastovica poslovala od Palčice. Mala deklica je odprla luknjo, ki jo je bil krt napravil v stropu.

Sonce je čudovito svetilo in lastovica je vprašala Palčico, ali ne bi marala iti z njo; saj bi lahko sedela na njenem hrbtu in odleteli bi kam daleč v zeleni gozd. Toda Palčica je vedela, da bi hudo razžalostila staro poljsko miš, če bi jo zapustila. In tega ne bi marala storiti.

leni gozd. Toda Palčica je vedela, da bi hudo razžalostila staro poljsko miš, če bi jo zapustila. In tega ne bi marala storiti.

»Ne, ne morem!« je rekla Palčica. »Pozdravljena bodi, pozdravljena bodi, dobra, ljuba deklina!«

cal« je dejala lastovica in odletela v sončni dan. Palčica je gledala za njo in oči so se ji orosile, zakaj ubogo

lastovico je imela od srca rada. Skozi luknjo je lilo sonce. »Kvivi, kvivi!« je zapela lastovica in odletela v zeleni gozd.

20

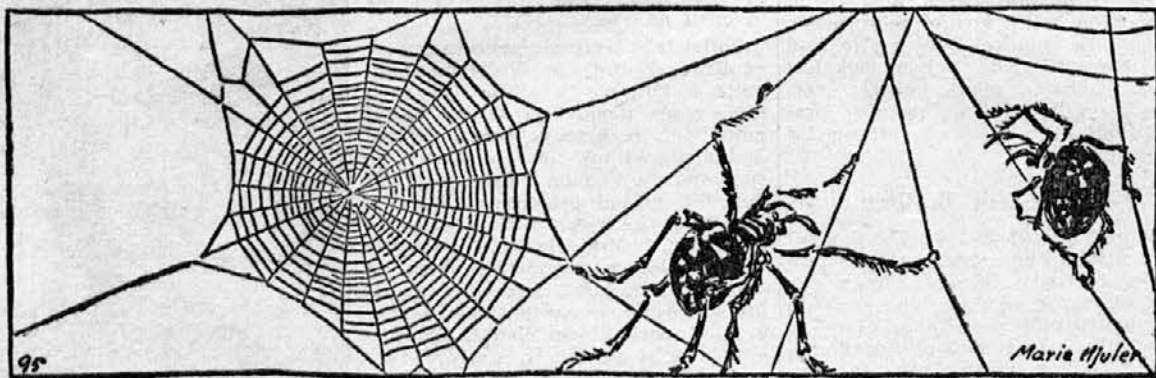
Palčica je bila zelo žalostna. Poljska miš ji ni dovolila, da bi se hodila gret na sonce. Žito, ki so ga posejali na polju nad hišo poljske hiše, je visoko zrastle; ubogi, mali deklici, ki je bila samo za palec visoka, se je zdelo, da je v pravem; pravcatem gozdu.

»Poleti boš šivala svojo balo!« ji je rekla poljska miš; kajti sosed, dolgočasni krt v črnem

zametnem plašču je bil poprosil za njeno roko. »Vojnene in platnene obleke

moraš imeti, pa še druge reči, kjer boš lahko ležala in sedela, ko boš krtova žena!«

Palčica je morala prestiti, poljska miš si je izposodila štiri kolovrate, ki so noč in dan predli in tkali zanjo.

DALJE PRIHODNJC

2. nadaljevanje

Bil je malomarno oblečen, in lordu je bilo na njem marsikaj ne všečnega. A zabaval ga je bil prav prijetno in vendar ni postal nerodno zaupen. Za krajšanje časa mu je bil mladi lord prav hvaležen. Zato je hotel izbrati še poslednje minute za pomenek.

»Ali ste prišli iz Pariza?« je vprašal mimogrede.

»Da.«

»Res čudno, da vas nisem na ladji opazil.«

»Omenil sem že, da sem moral predsedati ves čas v svoji kabini.«

»Že, že, toda mislim, da sem v Calaisu videl vse potnike, ki so se vkrcali. Proti koncu je bila resda majhna gneča — in morda sem vas prav takrat prezrl. Ali vam ni padel vozni listek na tla?«

S koncem čevlja je pokazal v tisto smer. Starejši gospod se je brž sklonil in pobral listek, toda lord Clanavon je imel preostre oči, da bi ne bil opazil tiska na listku.

»Zakaj si le niste kupili listka naravnost iz Pariza do Londona?«

»Ta listek je radovedno vprašal. «

»Direktni listek sem bil izgubil in sem si moral v Dovru novega kupiti. Neprijetna stvar, pa ni šlo drugače.«

Nekaj minut nato je privozil vlak na postajo Charing Cross — in mladi mož je vidno olajšan vstal. Pozdrav svojega sopotnika je vrnil s hladnim priklonom. Stopil je z voza, si prižgal smotko in se ogledal za svojim slugom. Ko je sluga uslužno prihitel, mu je ukazal:

»Mojo prtljago, Burdett, odnesite na Grosvenor-Square. Sam pojdem kar peš. Stojte, kaj vam pa je?«

Je začuden vprašal in mu ostro pogledal v oči. »Saj ste vsi zbežani.«

»Nič ni, mylord. Huda vožnja po morju me je tako zdelala.«

Lord Clanavon je verjel slugi na besedo.

»Po malem bi se pa že lahko privadili morju. V čutarici je še nekaj konjaka. Privoščite si ga pošten požirek, ako vam ni dobro.«

»Hvala, mylord.« je tiho odgovoril Burdett. Toda namesto da bi bil izpil malo krepčila, je zdajci prenehal s prekladanjem prtljage in se z objokanimi očmi zazrl v svojega mladega gospoda.

»Le zakaj mu nisem povedal? Moral bi. Bilo bi bolje,« je neslišno zajčal. »Oh, saj nisem mogel. In kaj bo, ko bo izvedel?«

2. POGLAVJE

Zalosten sprejem

Lord Clanavon je veljal za precejšnjega prenapetega. Se celo njegovi starši, ki so ga kot edinega zelo razvajali, so morali priznati, da je čudak. Sicer ni imel napak in slabih navad mladih gospodičev njegovega stanu, toda življenje v Londonu ga je vendar dolgočasilo. Tudi na kmetih mu je bilo všeč samo v nekaterih mesecih. Zato je mnogo popotoval, a skoraj znežom sam, kajti v občevanju je bil zelo izbiren. Sovražil je pisma, ki so mu jih pisali, sam je pa pisal le v hudi sili, če že ni mogel drugače. Kadar se je potikal po svetu, ni maral sporočiti naslova ne svojim staršem ne sorodnikom. Pri odhodu je samo povedal, da se bo tega dne vrnil — in vestno je bil mož beseda. Pred mesecem dni je bil odpotoval iz Londona v Rim. Doma je le povedal, da se bo 5. junija vrnil. In res je natanko tega dne ob štirih popoldne korakal proti domu.

Ceste in trgi so bili tega lepega popoldne polni pešcev in voz, in lord Clanavon je stopal dobre volje svojo pot. Z užikom je vlekel smotko. Tu pa tam si je spotoma ogledal kakšno izložbo.

Na cestnem vogalu so mladi prodajalci na ves glas trobili najnovejša novica, toda mladi lord se ni zmenil sanje. Tu pa tam je bil tudi cestni trušč glasnejši od njegovega vpitja. Skratka: mladi mož je stopal po cesti nebrženo in zasirovan sam v svoje misli.

Tik za njim je pa stopal M. de Feurget, njegov sopotnik, in ga natančno opazoval, zlasti kadar je korakal mimo mladih časniških prodajalcev. Naposled, ko je moral lord blizu Piccadillyjskega trga na nekem vogalu čakati, preden je smel prečkati ulico, je postal vendar pozoren. Nehote mu je ušel pogled na lepak, ki ga je neki vnet časniški prodajalec molel slehernemu pešcu pod nos, vmes pa neprestano na vse grlo razglašal:

»Strašna tragedija v zahodnem delu mesta. Strahovit umor lorda Alcestona. Natančen popis vseh podrobnosti!«

Dobre pol minute je stal lord Clanavon ko ukovan. Potlej se mu ohromeli vsi udje, prebledel je kakor zid in se opotekel. Mestni trušč se je čedalje bolj oddaljeval v njegovi zavesti, tla so mu izginjala spod nog. Stemnilo se mu je pred očmi in zgudil se je nezavesten na občestni hodnik.

Ko je lord Clanavon spet odprl oči in se ozrl naokrog, se mu je zdelo nova okolica na moč čudna. Koj prvi hip je ugotovil, da leži na tuji zofi v tuji sobi in da je razen njega še neka tuja dama navzoča. Po tistem se je podprl na komolce. Soba ni bila kdo ve kako velika, vendar je bila prav okusno urejena. Potlej si je do dobrega ogledal drobno in ljubko postavbo deklice. Imela je lep, okroglast obrazek, temnosinje, velike oči in prelepo belo in nežno polt. Urejevala je cvetlice v vazi — ko je pa zaslislala rahli šum blazine, se je ozrla in zardela.

»Ali vam je že bolje?« je tiho vprašala neznanka in stopila k njemu.

»Bolje?« je začudeno ponovil.

»Ali sem bil mar bolan? Oh, saj res!«

Zdajci se je spet spomnil strašne novice. Kruta resnica ga je znova potrla. Spomnil se je spet cestnega trušča, strahotnega lepaka pred očmi, kričavega glasu mladega časniškega prodajalca... S silo se je krotil in se delal mirnega.

»Ali imate kakšen večerni časnik?« je vprašal in počasi vstal.

Obotavljaje se mu je ponudila časnik, ki je ležal na stolu. Sočutno ga je opazovala.

»Moj oče je list pustil za vas. Menil je, da bi bilo prav, če vse sami preberete. Tako strašno hudo mi je.«

S tresočimi se prsti je segel po časniku. Spet je sedel na zofu in prebral ves članek. Potlej mu je zdrknil časnik na tla, in mladi lord si je zakril obraz z rokami. Čez nekaj minut se je spet zbral. Glas mu je zvenel trdo in trden je bil njegov pogled.

»Kje sem prav za prav?« je vprašal.

»V stanovanju mojega očeta. Na ulici ste omedleli — in on vas je prinesel domov.«

»Zares preljubeznivo. Ali je gospod oče doma?«

»Kmalu se vrne. Ako samo še trenutek počakate, ga boste videli. Strašno je, da ste vso to strahovito resnico izvedeli tako nepričakovano.«

»Oh, da. Bil mi je oče...«

»Pa niste prej ničesar vedeli?«

»Nič. Popoldne sem se vrnil iz tujine — in sem bil prav na poti domov, ko...«

Tollikšno sočutje je objelo mlado dekle, da si ga še pogledati ni upala. Le s težavo je zadržala ihtenje. Obrnila se je proti oknu in si obrisala vlažne oči. Rada bi ga bila tolažila, pa ni vedela kako. Saj ji je bil ta mladi mož vendar docela tuj. Zato je rajši molčala.

MRTVA NEZNANKA

KRIMINALNI ROMAN * ANGLEŠKI NAPISAL E. PHILLIPS OPPENHEIM

Čez nekaj časa mu je šinilo v glavo, da mora vendar nekaj ukreniti. Vstal je in segel po klobuku.

»Odit moram,« je dejal in se na vso moč trudil, da bi ostal miren.

»Prosim, povejte mi svoje ime, da vas bom mogel obiskati in se vašemu očetu zahvaliti za veliko ljubeznivost in sočutje.«

Izgovoril je bil sicer zgolj konvencionalne besede, toda njegov glas je bil prisrčen.

»Feurgetovi smo — toda počakajte, zdi se mi, da pravkar oče prihaja.«

Lord Clanavon se je ozrl proti vratom, kjer se je pravkar pojavila vitka, temna postava. Ko je uzrl blede, okroglasto lice nemirnega pogleda, je za hip od presečenja obmolnil, zakaj v prišleku se spoznal svojega sopotnika. Prisiljeno se smehljaje mu je ponudil roko.

»Res se mi še sanjalo ni, da se bova tako kmalu spet videla. Bili ste na moč ljubeznivi, da ste me ponesli v svoje stanovanje. Ne vem, kaj bi se bilo z menoj zgodilo, da mi niste vi pomagali... Zdi se mi, da sem na cesti omedlel,« je nekam negotovo in osramočeno dodal.

»Takšna novica bi podrla najmočnejšega moža,« je odgovoril de Feurget resno. »Upam, da vam je zdaj že bolje.«

»Da.« Drhtavica je spreletela lorda Clanavona. »Pravkar sem se hotel posloviti in oditi domov. Mogoče mi dovolite, da vas v prihodnjih dneh obiščem in se vam in vaši gospodični hčerki primerno zahvalim.«

Pri vratih se je mladi dami še enkrat priklonil.

De Feurget ga je spremlil do vrat in mu jih odklenil.

»Brž vam pokličem avto,« je menil. »Vidim, da ste še šibki v nogah.«

Toda lord Clanavon je odkimal.

»Sprehod me bo poživljal. Zdajle bi ne prenesel vzdusja v zaprtem taksiju. Na svidenje!«

3. POGLAVJE

Mati in sin

Navzven lord Clanavon in njegov oče nista kazala, kaj čutila drug za drugega; bila sta pa kljub navidezni hladnosti prav dobra prijatelja. Njuna medsebojna duševna skladnost je le redkokdaj izzvenela v prisrčnosti. Ta strašni dogodek je pa sinovsko ljubezen v hipu spremenil in pravo strast. Poskušal je mater potolažiti, kakor je le mogel in znal.

»Ali so našli kakšno prida oporišče za razčistitev te strašne tragedije, mati?« je vprašal. »Ali vsaj že vedo, kdo je morilec?«

Bila sta sama v budoarju lady Alcestoneve. Osmeroglasta soba je bila obložena z jantarjevo-rumenom svilo; pohištvo je bilo razkošno in dragoceno. Lord Clanavon je stal vzravnani sredi sobe in je z živim očesom zrl na sključeno postavbo svoje matere.

Otrla si je solze in se drhte ozrla nanj.

»Bernard, nikar me tako ne glej!«

Nestrpno je umaknil pogled, toda njegov izraz se ni spremenil.

»Še zmerom mi nisi odgovorila na moje vprašanje.«

»Neillson je izginil!« je počasi dejala. »Sicer se ni nič posebnega zgodilo.«

»Neillson, Neillson!« je naspol začuden, naspol zaničujoče ponovil. »To je vendar največja neumnost! Neillson vendar ne more biti morilec! Prav tako bi lahko tudi mene osumili.«

»In vendar. Odsel je! Bil je po-

slednji, ki je videl vašega očeta še živega...«

»On tega ni storil,« ji je odločno skočil v besedo. »Redkokje sem srečal moža boljšega značaja. Sam... to prav tako dobro veš.«

Ubogi ženi so drhtele roke, in komaj je mogla govoriti.

»Vse je tako nenavadno in tako strašno. Le zakaj naj bi ga bil kdo umoril?... Oh, Bernard, nikar me več ne sprašuj!« je zdajci kriknila in obupno zahtela.

Odločnost se je zrcalila na njegovem bledem, mladem obrazu, ko se je nepremično ustopil pred svojo mater.

»Neillson ni bil,« je mirno dejal, ko se je naposled malce uto-lažila. »Mož je moral vendar biti pošteno zadovoljen s svojo dobro službo.«

»Bernard, zdaj ne morem več o tem govoriti. Jutri bom mrliški ogled. Še dotlej počakaj.«

Njena bolečina ga je vendar omeščala; sklonil se je k njej in jo poljubil. Potem je krenil k vratom.

»Kaj nameravaš?« je vprašala. Na pragu je obstal.

»Najprej stopim k našemu prav-nemu zastopniku, potlej grem pa na Scotland-Yard. Vedeti hočem, kaj so že dognali in kako so se stvari lotili.«

Prestrašeno ga je pogledala.

»Bernard!« je strastno vzkliknila. »Zdi se, da ne žaluješ preveč za svojim očetom. Maščevanje ti je važnejše.«

»Velika je razlika med moškim in ženskim žalovanjem. Tvoja žalost je trpna, moja pa kar kriči po nekakšnem udeleževanju — po maščevanju.«

Vstala je in iztegnila roke k nje-mu. Kljub sivim lasem in strahotni bledici je bila ta žena še zmerom lepa, skorajda veličanstvena se je zdelala.

»Bernard, človek nima pravice do maščevanja! Ukazujem ti, da se odrečeš svojemu sklepu, zakaj z obraza ti ga berem.«

Zalostna in sključena gospa se je zdajci vrnala ko kakšna kraljica. Njene besede so sicer vplivale na sina, toda popustil ni.

»Tvoj sin sem, mati, in v vsem drugem bi te ubogal. Toda bil sem tudi njegov sin — in njega mi je dolžnost maščevati.«

Odsel je, mati je pa skrila glavo v roke.

»Moj Bog, moj Bog, kaj naj storim?« je zastokala.

4. POGLAVJE

Mrliški ogled

Mrliški ogled kakšnega lorda ni vsakdanjost, in predsednik, sedeč na koncu dolge mize, si je nadel zelo resen izraz. Tudi na obrazih vseh dvanajstih porotnikov, sedenih na obeh straneh, je bila zapisana slovesna resnoba.

Po cestah in trgih se je vlačila rumenkasta megla, in zdelo se je, da uhaja ta pusta mračnost skozi spuščene rebrake in goste zavese.

Naposled je predsednik prekinil ta mučni molk in otvoril razpravo. Najprej je opomnil porotnike s tihim glasom na njihovo dolžnost, potlej je pa ukazal poklicati prvo pričjo, Williama Rogersa.

Visokorasel služabnik v livreji je stopil spoštljivo pred resne gos-pode.

»Kakšen čin imate v tej hiši?« je vprašal predsednik.

»Prvi služabnik sem.«

»Kako dolgo ste služili pri pokojnem gospodarju?«

»Kakšna tri leta.«

»Vi ste torej prvi opazili mrtve-ga lorda Alcestona v knjižnici?«

»Da!«

Posrebno pazite, kaj bolnik pije! Če vam je le mogoče, dajte mu za zdravje in užitek čim čišče najboljšo mineralno vodo

ono z rdečimi srci

Če sami bolehate ali se ne počutite dobro, zahtevajte naš brezplačni prospekt v katerem imate mnogo koristnih navodil o zdravju.

Uprava Radenskega zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

»Povejte nam, prosim, vse po vrsti. Kdo vam je ukazal, da pojdite tja?«

»Okoli sedmih zjutraj je nekdo potrkal na moja vrata, da sem se zbudil. Sobarica mi je zaklicala, naj na myladyn ukaz stopim koj v gospodovo delovno sobo in po-gledam, zakaj ni prišel gospod gor. Vprašal sem jo, zakaj ni šla po komornika Neillsona. Dejala mi je, da je že trkala na njegove duri, pa ga ni mogla zbuditi. Zato sem se brž oblekel in odšla sva s sobarico dol. Sprva sem večkrat potrkal na vrata gospodove delovne sobe. Ko se pa le ni nihče odzval in sem ugotovil, da so zaklenjene, se mi je stvar zazdela sumljiva. Poslal sem Mary po služabnika Thomasa, potlej smo pa vrata skupaj vlomili.«

Rogers je za hip obmolnil, in zdelo se je, da lovi sapo. Potlej je tiho nadaljeval.

»V sobi je bilo temo, samo skozi zavese je padal pramen svetlobe prav na lordovo lice... Gospodje, oprostite mi, malo samo... zakaj bilo je prestrašno.«

Rogers je le s težavo premagal ihtenje.

»Skušal vam bom popisati to strahotno doživljajo,« je spet povzel, ko se je malce opomogel.

»Lord je bil pogreznjen v svoj naslonjač, glava mu je pa prav nenaravno visela vznak. Pod brado smo uzrl strašno zevajočo rano. Obleka in srajca sta bili prepojeni s krvjo. Oči so široko razprte strmele v daljavo. Mary je pri priči zagrabil krčevit jok. Thomas je pa tolikanj drhtel, da ni mogel premakniti niti mezinca. Tudi mene je pogled na dobrega gospoda strahovito pretresel, pa sem vendar stopil k njemu in se dotaknil njegove roke. Bila je mrtva. Potlej sem uzrl tri praske na licu: sledove nohtov. Ubogi lord je bil mrtev, kljub temu sem ukazal Thomasu, naj stopi kar more brž po zdravniku in po policijo. Stal sem tik vrat, dokler nista prišla seržant in dr. Bendon. Le-ta sta zaklenila sobo. Več nimam povedati.«

Predsednik je dovolil kratek odmor, da bi se priča nekoliko opomogel. Medtem je vneto pisal in tudi porotniki so si delali kratke zapiske.

»Ali ste morda opazili, da je bila delovna soba v neredu? Ali ste imeli vtis, da se je lord z napadalcem boril?« je vprašal nato.

»Da. Zavasa pred zasebnimi durmi, držecimi v stransko ulico, je bila s silo odtrgana in mala mizica za knjige, ki stoji med pisalno mizo in temi durmi, je bila prevrnjena.«

»Drugega nič?«

»Drugega se ne morem ničesar spomniti.«

Predsednik je Rogersa odslovil, in prišla je na vrsto sobarica Mary Richardsova, ki je potrdila služabnikove izpovedbe. Naposled so poslali po lady Alcestonovo.

FR. P. ZAJEC

IZPRAVA OPTIK IN URAR

LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6

pri františkanskem mostu

Vsakovrstne očala, daljnogledi, logometri, barometri, hygrometri, itd. Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine. Samo kvaliteta optika! Ceniki brezplačno!

SADNE SADIKE, VINSKE TRTE,

maline, ribezel, kosmulje, lešnike itd. nabavite si za jesensko sajenje najboljši pri

„Velesadijereji“

JANKO ŠARIČ, Petrovaradin

(Srem)

Zahtevajte cenike!

Premog — koks

drva — oglje — likaliti

dobite po zmernih cenah pri

RESMAN LOJZE, Ljubljana

Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 21

Telefon 33-53

Obleke, perilo, vetrni suknjiči, dežni plašči, trenčkoti in vsa praktična oblačila, nudi v največji izbiri, najceneje

Presker

Ljubljana, Sv. Petra c. 14

MOŠKI

Pri spolni nesposobnosti. Pri spolni slabosti

poskusite hormonske pilule

„HORMO-SEKS“

Dobivajo se v vseh lekarnah. — 30 pilul

din 84.—, 100 pilul din 217.—, 300 pilul

din 560.— Po pošti diskretno razpošilja

lekarna BAHOVEC LJUBLJANA

Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij „VIS-VIT“, Zagreb, Langov trg 3. Ogl. reg. S. br. 5846-39

Dobro obrit-dobre volje!

ROTBART

BOLJŠE JE PREPREČITI KAKOR ZDRAVITI

VAŠE ZDRAVJE JE ODVISNO TUDI OD DOBRE OBUTVE

39

78155—657

Elegantne ženske galoše z ojačenimi robovi za čevlje s srednjo peto. Pri-
legajo se dobro na vsak čevlj.

49

3805—4644

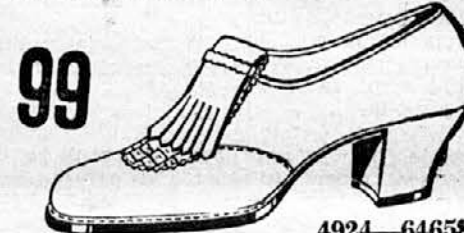
Lepi okusni domači čevlji iz žameta, podloženi z licem, z usnjenimi pod-
plati in nizkim petami. Posebno
lahki.

79

2606—64129

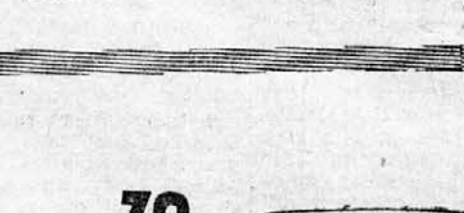
Udobni čevlji za deklice iz črnega
telečjega boksa. Prednji del je po
sredi prešit in okrašen z luknjicami.
Izdelujemo jih v rjavi barvi.

99

4924—64658

Posebno udobni čevlji iz finega
boksa, nad nartom okrašeni z oku-
snim jezikom. Pristojajo dobro na
vsak kostum.

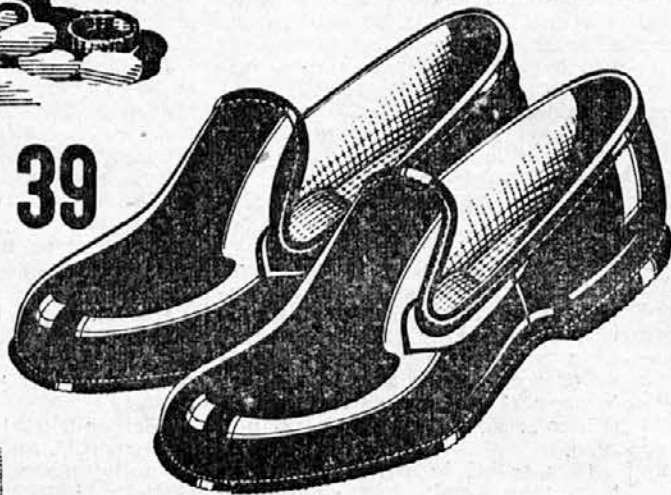

79

0767—68802

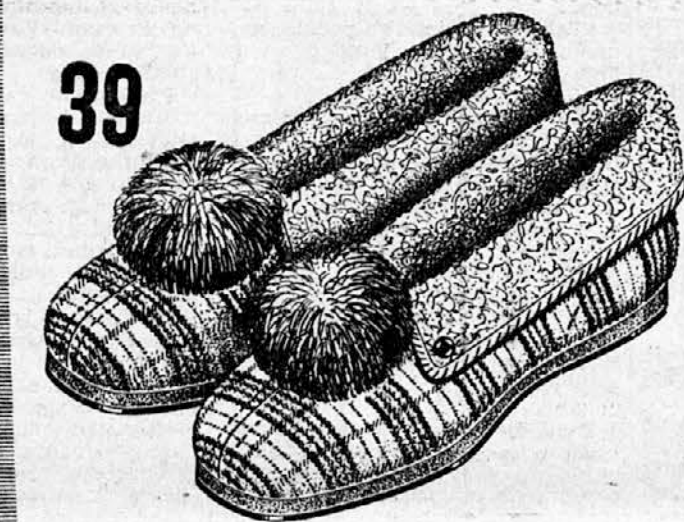
Oglejte si čevlje, ki jih poljedelci in de-
lavci najbolj cenijo. Mastna kravina in
nepremočljivi gumijasti podplati so naj-
boljša garancija za njih trpežnost.

39

98157—652

Kadar dežuje, tedaj potrebujete te gumi-
jaste galoše. Imeli boste suhe noge, obva-
rovali se boste prehlada in Vaš dom bo
ostal čist.

39

7225—44

Kupite te tople in udobne copate iz filea,
ki imajo debel filcast vmesni podplat in
usnjen podplat. Noge boste imeli tople in
obvarovali se boste prehlada.

99

97977—675

Novi model gumjastih škornjev z ojače-
nimi golenicami in s posebnimi ojačenimi
gumijastimi podplati.

39

5461—44600

Otroški visoki čevlji iz rjavega
mehkega usnja, široke oblike. V njih
se otrokova noga najbolje počuti in
razvija.

25

38152—651

Otroške gumijaste galoše, posebno
potrebne solskim otrokom, da tudi v
mokrem vremenu pridejo v šolo s
suhimi in čistimi nogami.

29

33.52—625

Visoki otroški lakirani čevlji iz
gumija. Praktični, dobri za deževne
dneve, ker ne prepuščajo vode.

129

2927—44622

Moški čevlji iz črnega ali rjavega
boksa, široke oblike, z usnjenimi
podplati in petami. Solidni in dolgo-
trajni.

169

9629—67751

Moderni moški, bogato okrašeni čev-
lji, iz črnega ali rjavega boksa,
derbi fazone, z usnjenimi na okvir
prišitimi podplati in širokimi usnje-
nimi petami.

Gata